

Kardeljeva pl. 4, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0)1 58 05 105
fax: +386 (0)1 58 05 104

Politbarometer 1/2012

januar 2012

Projekt

"Javnomnenjske raziskave o odnosu javnosti
do aktualnih razmer in dogajanj v Sloveniji"
je longitudinalni projekt CJMMK, ki poteka od januarja 1995 dalje

Ljubljana, 23. 2. 2012

Politbarometer, januar 2012

Poročilo o raziskavi, ki je bila opravljena v dneh od 30. 1. do 1. 2. 2012

Koncem januarja 2012 smo v okviru Ciljnega raziskovalnega programa Kontinuirano raziskovanje in analiziranje odnosa javnosti do aktualnih razmer in dogajanj v Sloveniji izvedli prvo letošnje meritve **Politbarometra januar 2012**(PB1/12)¹.

V tem poročilu podajamo kratek prikaz rezultatov meritve PB in prve ugotovitve. Z raziskavo smo, kot običajno, povpraševali o stališčih respondentov v zvezi s splošnim razpoloženjem in življenjskimi razmerami, z odnosom do delovanja osrednjih državnih organov, z zaupanjem v osrednje državne in družbene institucije, z opredeljevanjem do strank in z drugimi aktualnimi vidiki, predvsem povezanimi s konstituiranjem Državnega zbora in vlade. Glede na bližajočim se referendumom o družinskem zakonu smo povpraševali tudi o informiranosti in stališčih ljudi v zvezi s tem.

Gradivo v poročilu je urejeno v pet poglavij in sicer:

1. Kazalci splošnega zadovoljstva
2. Ocena dela osrednjih državnih organov
3. Zaupanje v institucije sistema
4. Strankarska opredeljevanja
5. Aktualna vprašanja

---

¹ Longitudinalni projekt Politbarometer, ki poteka nepretrgoma od januarja 1995, v obdobju od januarja 2006 do jeseni 2010 ni bil financiran. Od 1. 10. 2010 dalje poteka na osnovi pogodbe o financiranju Ciljnih raziskovalnih programov Vlade Republike Slovenije. V novem projektne okviru bo raziskava potekala naslednja tri leta, do oktobra 2013.

Politbarometer januar 2012 je potekal v dneh od 30. januarja do 1. februarja 2012; na osnovi vzorca telefonskih naročnikov smo zajeli 982 polnoletnih oseb, prebivalcev Republike Slovenije, in z njimi izvedli telefonski intervju s pomočjo standardiziranega vprašalnika. Vzorčenje je potekalo iz vzorčne baze (BN=3680), ki je bila izčrpana do 27%. Telefonske intervjuje Politbarometra 1/12 je izvajalo 30 izšolanih anketarjev CJMMK, povprečni čas trajanja intervjuja (računalniška meritve) je bil 13 minut, medtem ko je bil skupni bruto čas trajanja ankete 450 ur.

Zasnovo vprašalnika PB01/12, kontrolo izvedbe in pripravo poročila je opravila skupina CJMMK: red. prof. dr. Niko Toš, doc. dr. Slavko Kurdija (nosilec projekta), Živa Broder, univ. dipl. soc. in Rebeka Falle, univ. dipl. soc.

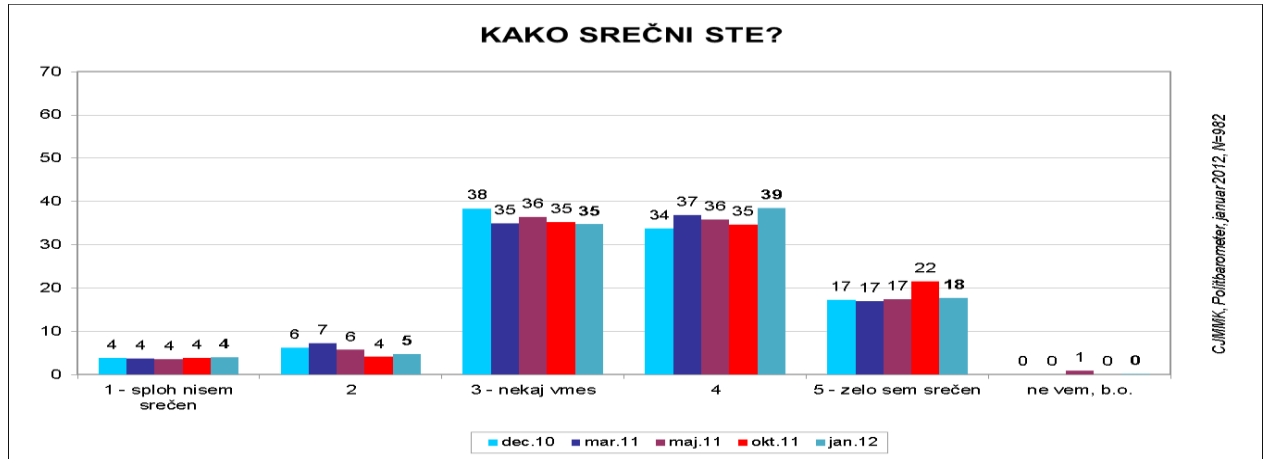
Poročilo vsebuje popoln pregled postavljenih vprašanj in dobljenih odgovorov – v prilogi. V nadaljevanju podajamo pregled najznačilnejših ugotovitev v opisni, grafični ali numerični obliki. Vsa vprašanja in merila v gradivu so povzeta v izvorni obliki. Ker gre v večini primerov za ponavljajoče se meritve, podajamo poleg aktualne meritve še pregled prejšnjih meritev.

Prikazi in analize podatkov temeljijo na sistemu vzorčnih uteži, ki zmanjšujejo pristranost in napake v rezultatih kot posledice vzorčenja.

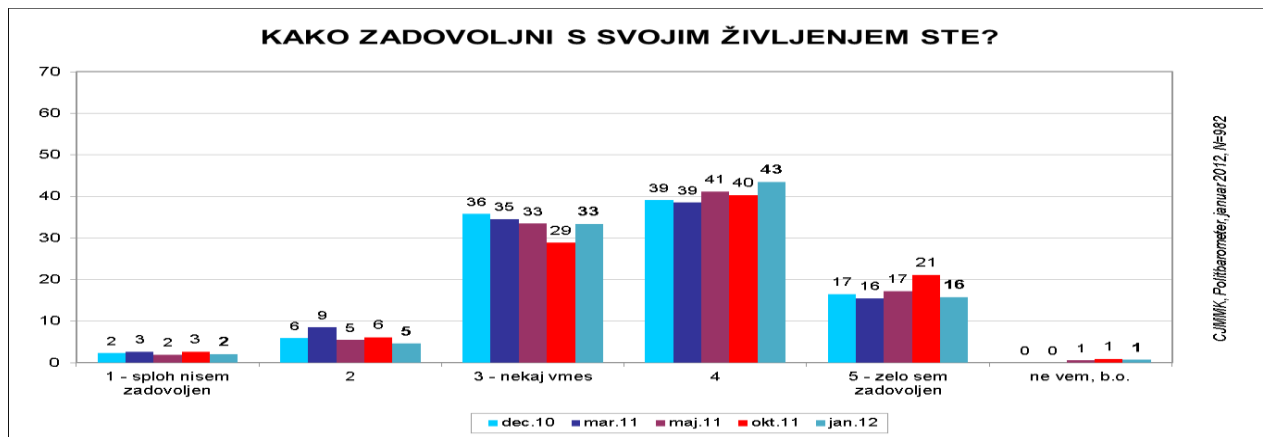
1. Kazalci splošnega zadovoljstva

V tem okviru so prikazane PB meritve stanja »srečnosti« (graf 1), »zadovoljstva z življenjem« (graf 2), »zadovoljstva z demokracijo« (grafa 3-4), »zadovoljstva z materialnimi razmerami« (grafa 5-6) ter »izražanje zaskrbljenosti glede izgube zaposlitve« (le zaposleni; graf 7). Dodana sta dva grafa, ki strnjeno prikazeta medčasovni potek izražanja zadovoljstva z razmerami (graf 8) oz. nezadovoljstva (graf 9) na treh opazovanih razsežjih.

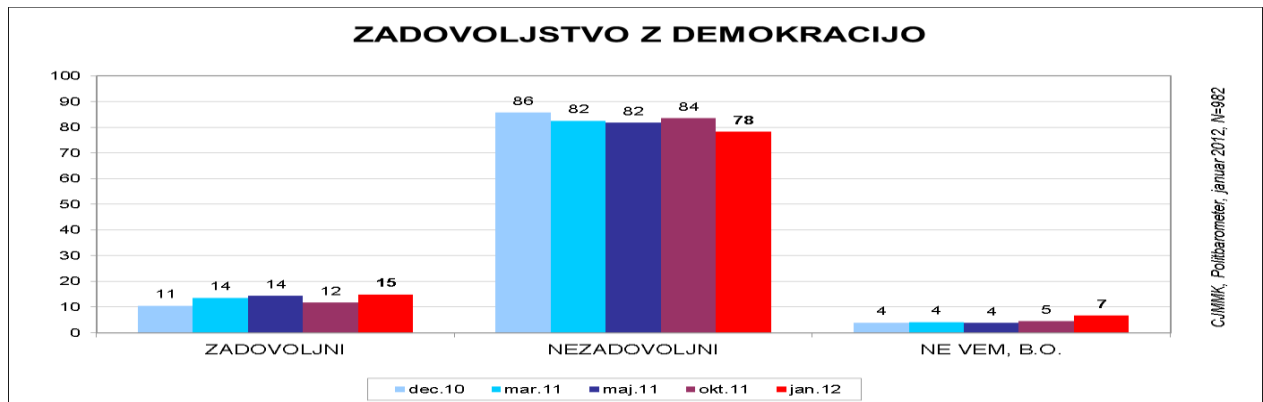
Graf 1

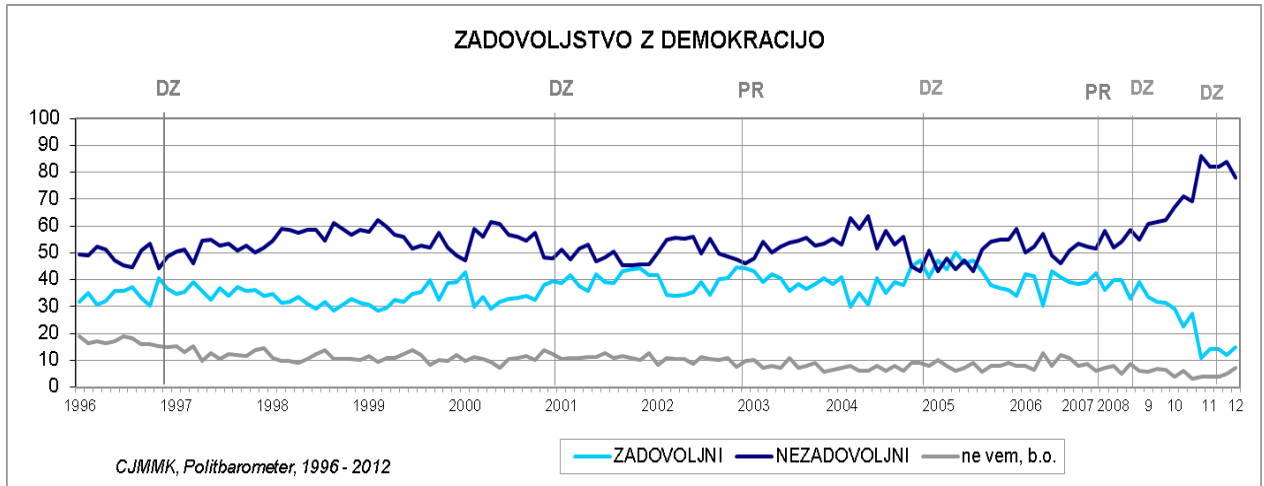
Graf 2

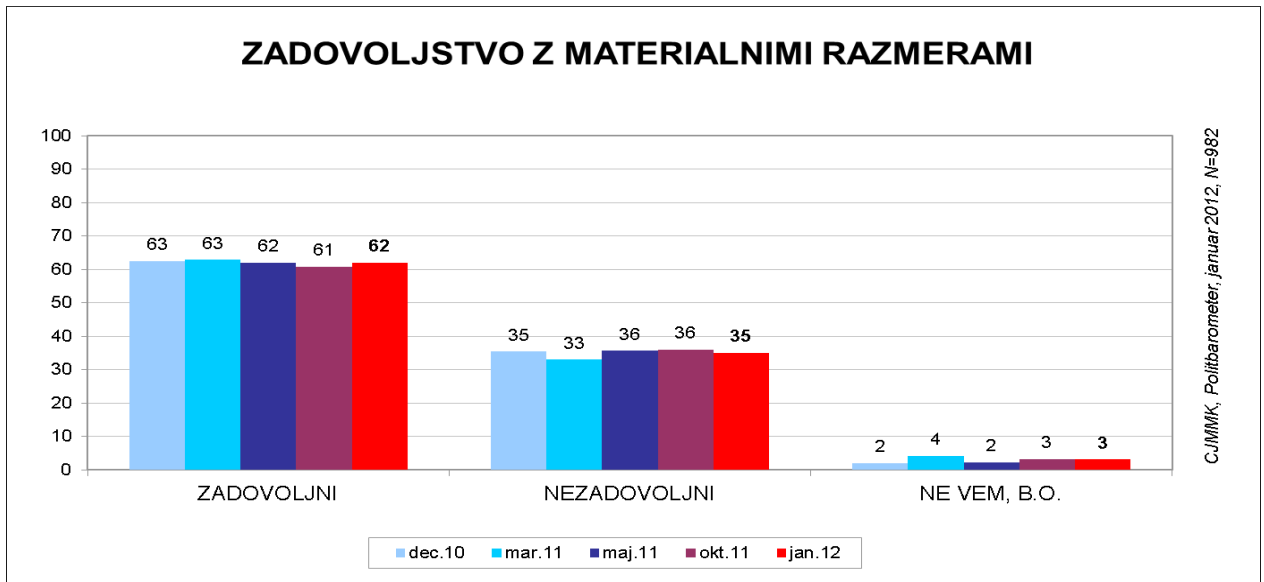
Graf 3

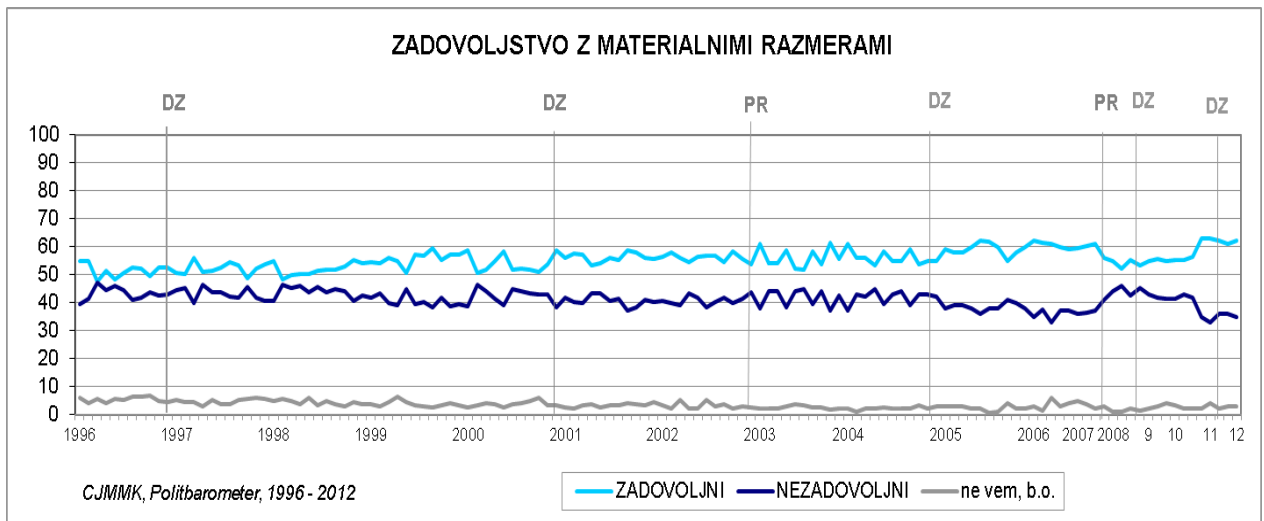
Graf 4

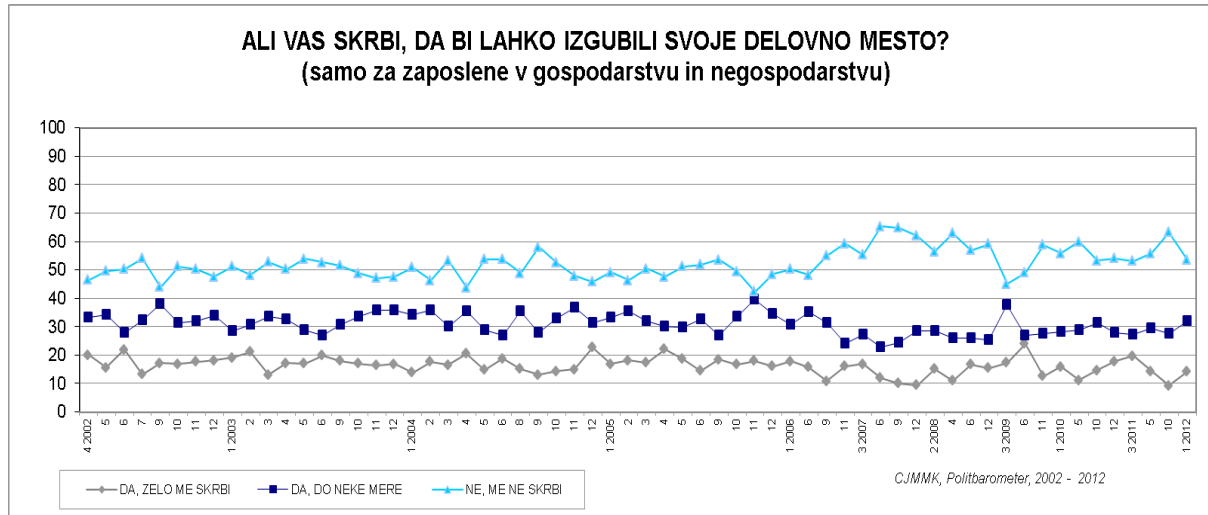
Graf 5

Graf 6

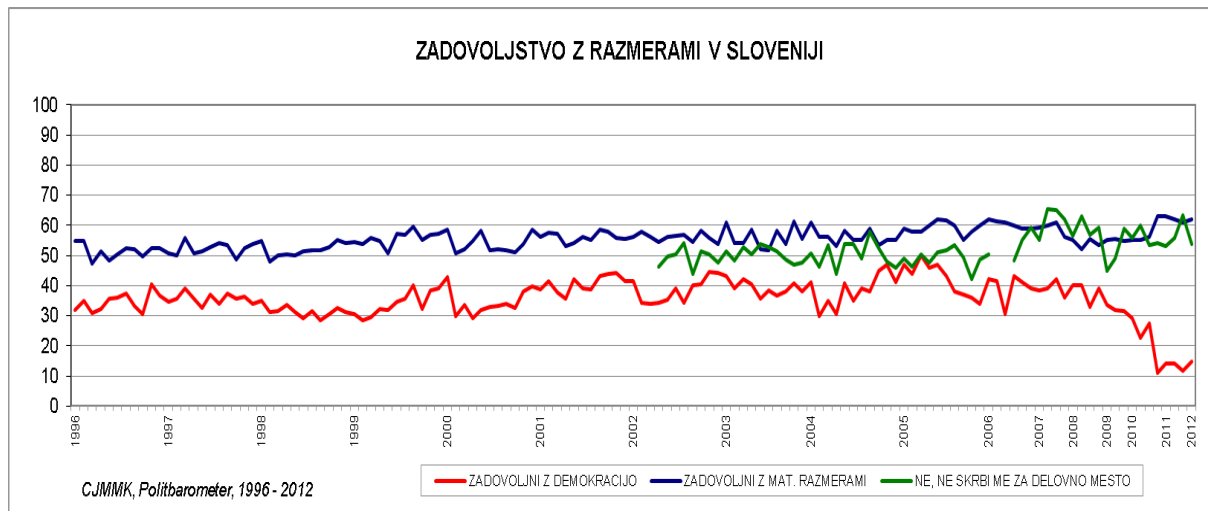
Graf 7

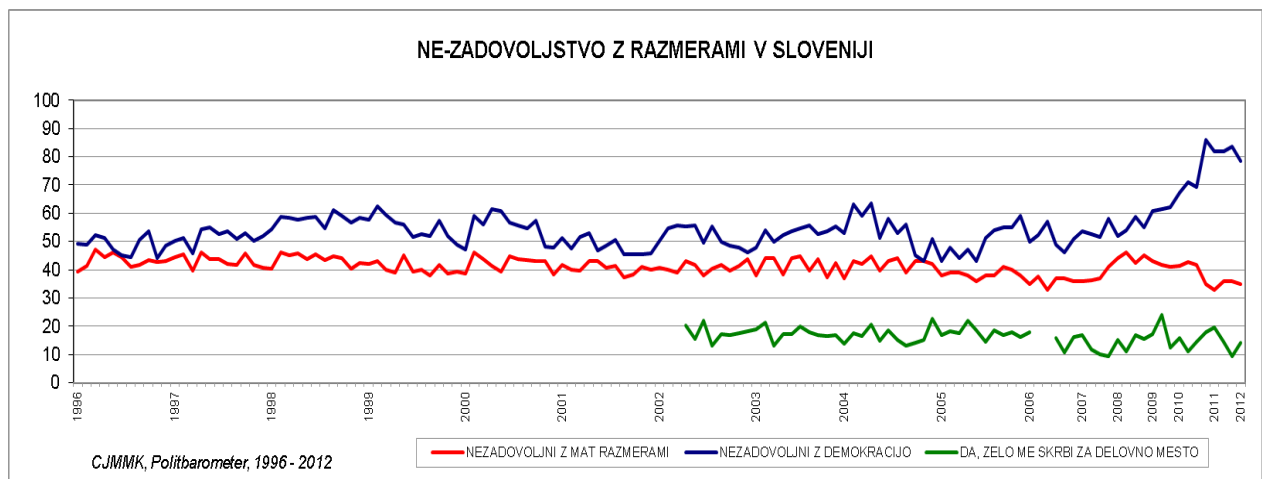
Vpogled v analizo na preseku meritve PB1/12 tudi tokrat potrdi ponavljajoče se ugotovitve o vplivu socialno-demografskih oz. strukturnih spremenljivk izražanja zadovoljstev. Predvsem je očitno, da so v izražanju srečnosti ter z ocenjevanjem razmer (materialnih, demokratičnost) vselej višje umeščeni, torej bolj srečni, zadovoljni respondenti iz najmlajše starostne skupine (do 30 let), najvišje izobražene skupine, zaposleni v gospodarstvu itd. Med najmanj srečne in zadovoljne z razmerami pa se prejkoslej umeščajo respondenti iz najstarejše starostne skupine, iz skupine le osnovnošolsko izobraženih, upokojenci in še posebej iz skupine nezaposlenih. Tako je med nezaposlenimi skoraj trikrat več nesrečnih kot v povprečju. Podobna razmerja in povezave razkrijemo tudi v izražanju zadovoljstva z življenjem nasploh, pa tudi v ocenjevanju materialnih razmer v družini. Sicer pa analiza pokaže, da so v ocenjevanju materialnih razmer respondenti iz srednjih starostnih skupin (31 do 45; 46 do 60) bolj nezadovoljni, medtem ko najmlajši (do 30 let) močno prednjačijo v izražanju zadovoljstva. Pri ocenjevanju »demokratičnosti«, torej politične klime, ob prevladujočem nezadovoljstvu (78%) prav tako izstopajo respondenti iz obeh srednjih starostnih skupin, kar dopušča vtis, da sta nezadovoljstvo z materialnimi razmerami in nezadovoljstvo z demokracijo povezani. Vpogled v analizo na osnovi »nazorskih« spremenljivk (levo/desno, vernost) ne pokaže velikih razlik. Le preizkus glede na strankarske preference nakaže zanimiva, vendar statistično nepreverjena odstopanja: (1) med bolj nesrečne kot v povprečju (9%) se umeščajo strankarsko neopredeljeni (11%), pa tudi preferenti DESUS in SDS (12%) ipd.

Opazovanih pet kazalcev zadovoljstva v grafih 1 do 7 v bližnji medčasovni primerjavi ne pokaže značilnih odstopanj. Ocenjevanje socialnih razmer in politične klime v zadnjem letu ni značilno nihalo, ocene pa so prevladujoče zadržane in kritične. Daljše medčasovne primerjave v razsežju »materialne razmere« (graf 6) presenetljivo kažejo umiritev na nadpovprečno visoki ravni, »razmere v ocenjevanju demokratičnosti« (graf 4) pa v izseku zadnjega leta daleč presežejo povprečja in so izostreno kritične. Tudi ob zadnji meritvi, opravljeni po volitvah, ne zaznamo pozitivnega vzgiba.

Graf 8

Graf 9

Strnjen prikaz trendov v izražanju zadovoljstva oz. nezadovoljstva ilustrirata grafa 8 in 9. Seveda prejkoslej velja, da je obseg izraženega nezadovoljstva z materialnimi razmerami, pa tudi z življenjskimi razmerami nasploh in izražanje osebne ne-srečnosti, visok, in da nakazuje neravnovesja in nesigurnost med ljudmi. Hkrati pa je očitno, da je pomemben izvor teh nezadovoljstev in nesigurnosti v političnih razmerah in odnosih oz. v prevladujočem nelagodju, ki ga ljudje občutijo v odnosu do delovanja politike, političnih in državnih institucij in političnih strank. To se izraža tudi v prevladujočem nezaupanju do političnih institucij.

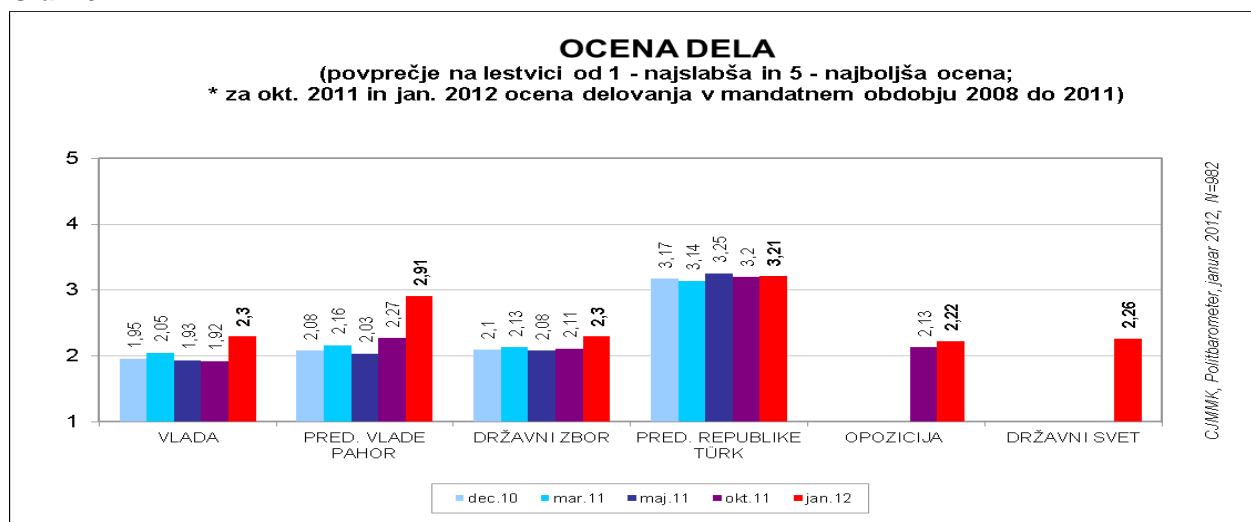
2. Ocena dela osrednjih državnih organov

V tem delu so prikazani rezultati meritev uspešnosti delovanja osrednjih državnih organov.

V zadnjem poročilu PB oktober 2011 smo ugotovili izrazito kritičnost do razmer v političnem sistemu, ki se izrazi v prevladujočem, lahko bi rekli, skoraj potopljenem negativnem odnosu do delovanja osrednjih ustanov demokratičnega sistema: do državnega zbora, vlade in predsednika vlade. Enako kritično je vrednoteno tudi delovanje opozicije. Deloma izvzeta iz takšnega negativnega vrednotenja je institucija Predsednika republike, medtem ko državni zbor, vlada in predsednik vlade ter opozicija dosegajo doslej najnižje odmerjene ocene uspešnosti delovanja. Ocene Predsednika republike pa zadenejo na raven, značilno za ocenjevanje uspešnosti njegovega predhodnika J. Drnovška ob koncu mandata«.

Rezultati tokratne meritve pa nakažejo nekaj značilnih vzgibov v ocenjevanju uspešnosti osrednjih državnih organov. Premike zaznamo predvsem pri ocenjevanju uspešnosti delovanja vlade in predsednika vlade (graf 10). Ocenjeni obeh sicer predstavljata »zaključni vtis« ob predčasnem izteku mandata. Ta zaključni vtis je značilno ugodnejši od vseh predhodnih ocen. Tako je vlada tokrat deležna povprečne ocene 2.30, kar odstopa od meritev v zadnjem letu za skoraj petino navzgor, ocena uspešnosti delovanja dosedanjega predsednika vlade Boruta Pahorja pa se povzpne na povprečje 2.91 in se s tem približa ravni povprečja ocen predsednika vlade J. Janše v zaključnem obdobju njegovega predhodnega mandata 2004-2008. Zaključni vtis o delovanju vlade in predsednika vlade tik pred iztekom njunih začasnih pooblastil je torej značilno boljši. Taki vzponi ocen so bolj kot ob koncu, pričakovani ob začetku mandatnega obdobja, kot neke vrste »vstopni bonus« novim nosilcem in ekipam.

Graf 10

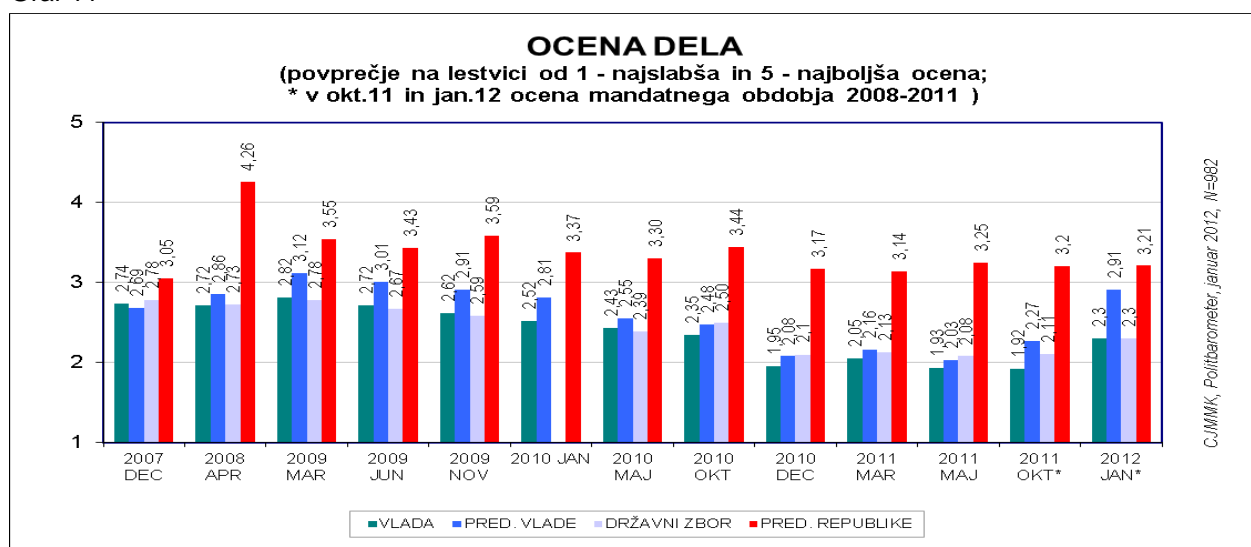

Vpogled v analizo pokaže pričakovane razlike. Bolj kritični ocenjevalci predsednika vlade (kot v povprečju 33%) so najmlajši (42%), samozaposleni (40%), desno samoopredeljeni (54%), preferenti SDS (49%); več pozitivnih ocen kot v povprečju (31%) pa izrekajo

najstarejši (37%), respondenti iz Ljubljane in Maribora (40%), levo opredeljeni (42%), preferenti SD (66%!) ipd. Podobno sliko dobimo tudi ob pregledu v izražanju povezav pri ocenjevanju uspešnosti vlade v celoti.

Pri ocenjevanju uspešnosti delovanja Predsednika republike v zadnjem letu ne zaznamo bistvenih premikov. Med opazovanimi državnimi organi je vseskozi deležen najvišje povprečne ocene z neznatnimi odstopanji. Vpogled v analizo pa pokaže, da je njegovo delovanje med mlajšimi (52%) in najstarejšimi (51%) respondenti ocenjeno višje kot med respondenti starostne skupine 31 do 45 let (37%). Razlike pokaže tudi analiza glede na izobrazbene skupine, med katerimi z višjim deležem pozitivnih ocen izstopajo višje in visoko izobraženi (51%) ter osnovnošolsko izobraženi (55%), izrazito za povprečji (46%) pa izrazito zaostajajo poklicno izobraženi (34%). Med prevladujoče pozitivnimi ocenjevalci izstopajo tudi respondenti iz skupin samozaposlenih (61%), dijaki, študenti (59%), med levo samoopredeljenimi (72%), med preferenti SD (65%) in PS (77%) itd. Z nadpovprečnim (27%) deležem kritičnih ocen delovanja Predsednika republike pa izstopajo respondenti iz podeželja (32%), s Koroške (34%) in Spodnjega Posavja (38%), verni (31%) in še posebej izrazito desno samoopredeljeni (55%) ter preferenti SDS (57%). Zanimivo je, da se v ocenjevanju uspešnosti Predsednika republike značilno razhajajo preferenti strankarsko neopredeljenih in preferenti koalicijskih strank. Med strankarsko neopredeljenimi prevladujejo pozitivne (44%) nad negativnimi (19%) oz. sredinskimi (nekaj vmes: 30%) ocenami. Med preferenti DESUS izrazito prevladajo ocene o uspešnosti (55%) nad ocenami o neuspešnosti (27%). Med preferenti DL je PR deležen več pozitivnih (45%) kot negativnih (33%) ocen. Med preferenti SLS pa močno prevladujejo negativne (42%) nad pozitivnimi (23%) ocenami, še bolj pa se to razmerje izostrí med preferenti SDS (negativne: 57%; pozitivne: 23%). Osnovni vtis je, da v ocenjevanju uspešnosti delovanja Predsednika republike močno prevladajo strankarsko politični vidiki.

Graf 11

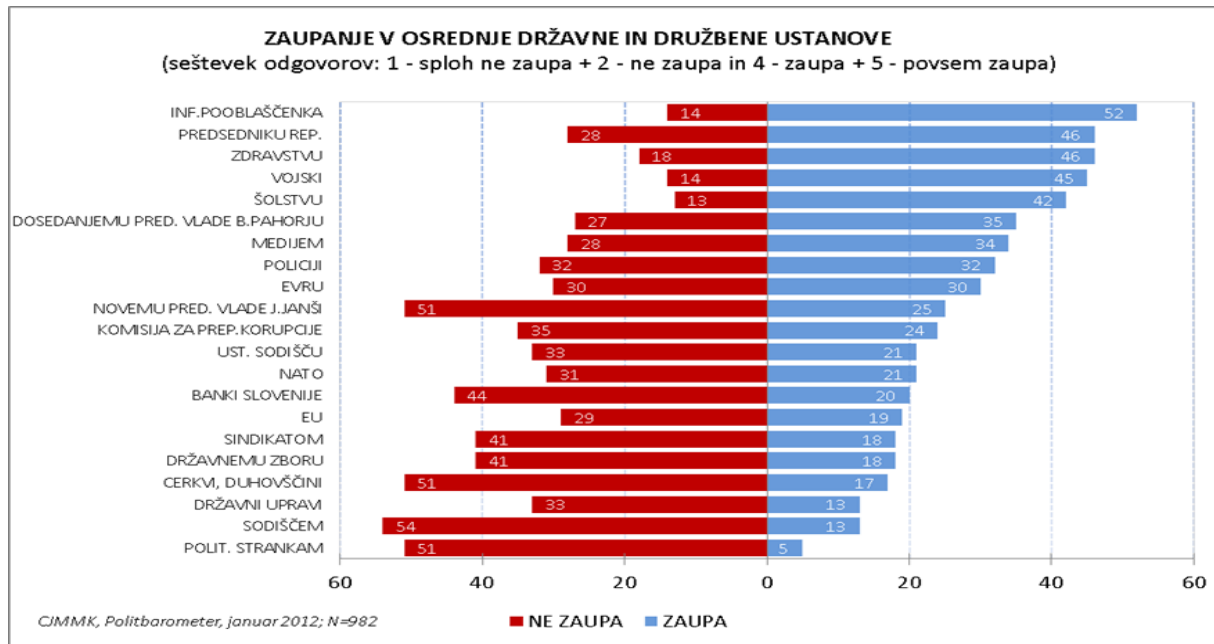

3. Zaupanje v institucije sistema

Tokratne meritve v okviru tematskega bloka zaupanje v institucije so prikazane v grafih 12-14. Ustaljenemu naboru institucij smo v tokratni meritvi dodali še (v času meritve že izvoljenega novega) predsednika vlade Janeza Janšo.

Rezultati meritve so prikazani v grafih 12 in 13.

Graf 12

Opazovane institucije se na rang zaupanja umeščajo kot običajno. V grafu 12 so prikazane umestitve glede na delež izraženega zaupanja (zaupa + povsem zaupa), v grafu 13 pa so prikazane umestitve glede na srednjo vrednost izraženega zaupanja (1 – 5). V obeh primerih se na prvo mesto uvrsti informacijska pooblaščenka z najvišjim deležem izraženega zaupanja in najvišjim povprečjem. Z visokim deležem izraženega zaupanja se na drugo mesto uvrstita Predsednik republike in zdravstvo, sledi slovenska vojska in šolstvo. V vrh ranga, z malo spremenjenim zaporedjem, se te institucije uvrstijo tudi na osnovi srednjih vrednosti. Na visoko mesto v rangi glede na delež izraženega zaupanja (35%) se uvrsti dosedanji predsednik vlade B. Pahor, skupaj z njim pa se, z višjim ali enakim deležem zaupanja kot nezaupanja, uvrstijo še mediji (34% – 28%), policija (32% – 32%) in evro (30% – 30%). Vse tri institucije se tudi v bližnji medčasovni primerjavi umeščajo stabilno.

V srednjem delu ranga z deleži zaupanja od 25% navzdol pa so umeščeni predsednik vlade J. Janša, Komisija za preprečevanje korupcije, Ustavno sodišče, NATO, Banka Slovenije itd. V spodnji del ranga pa se z bistveno manjšimi deleži zaupanja in močno prevladujočim nezaupanjem uvrščajo predvsem politične stranke in vlada, pa tudi sodišča, državna uprava, cerkev in duhovščina, Državni zbor in sindikati. Ta skupina ustanov je tudi na osnovi srednjih vrednosti umeščena v dno ranga (graf 13).

Med vsemi opazovanimi institucijami iz dosedanjih povprečij oz. glede na prvo meritev izstopajo s prevladujočim nezaupanjem predvsem: novi predsednik vlade, sodišča, cerkev in duhovščina, pa tudi Banka Slovenije, sindikati in Državni zbor. Ta skupina opazovanih institucij se tudi v rangu na osnovi srednjih vrednosti umesti najnižje.

Pri pregledu strukturne analize se bomo omejili le na nekaj izbranih institucij, za katere predpostavljamo, da se respondenti različnih strukturnih skupin do njih opredeljujejo različno. Oglejmo si nekatere.

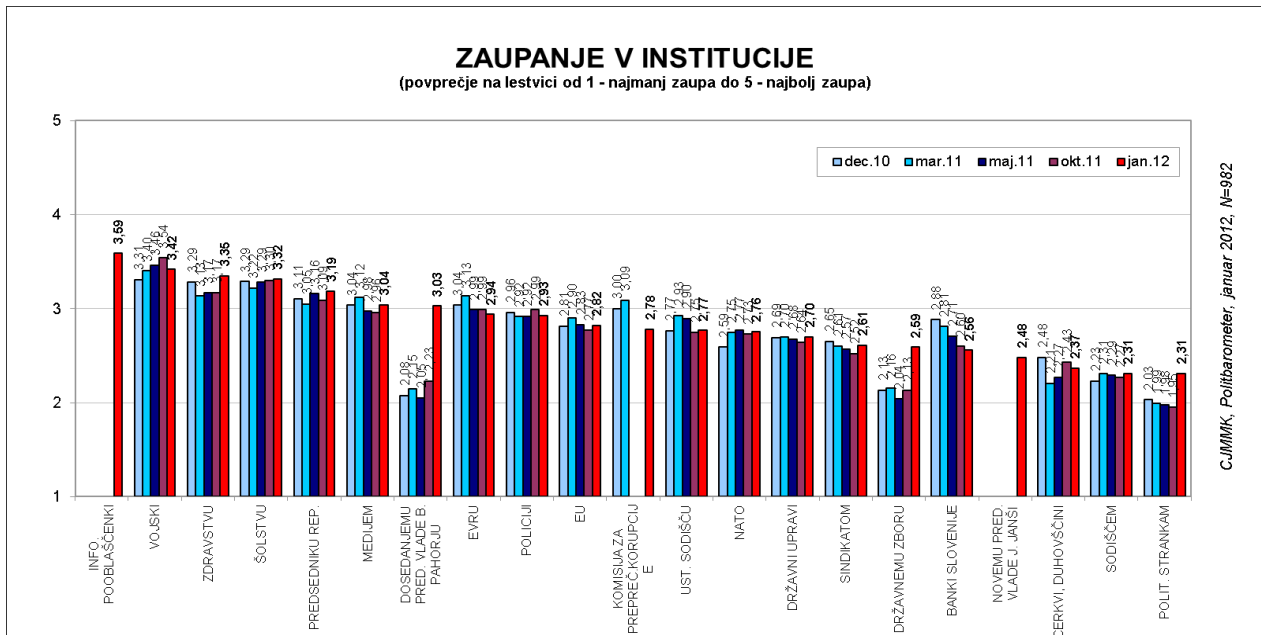
V zgornjo skupino po izražanju zaupanja se uvršča Predsednik republike, ki je v povprečju deležen 46% izraženega zaupanja in 27% nezaupanja. Pregled pokaže, da s povečanim deležem nezaupanja izstopajo desno samoopredeljeni (60%) in preferenti SDS (60%), medtem ko z značilno več zaupanja izstopajo respondenti iz najstarejše starostne skupine (52%), samozaposleni (58%), preferenti iz Ljubljane in Maribora (66%), iz Obalno-kraške regije (69%), levo samoopredeljeni (72%), preferenti SD (61%) ter PS (84%) itd. Pregled pokaže, da z večjim deležem nezaupanja nad zaupanjem izstopajo le desno samoopredeljeni ter preferenti SDS, SLS, medtem ko pri vseh ostalih v opazovanje vključenih skupinah izrazito prevlada zaupanje nad nezaupanjem. Tudi tu velja ugotovitev, že zapisana v zvezi z izražanjem ocene učinkovitosti Predsednika republike, da iz prevladujoče pozitivnega ocenjevanja njegovega delovanja oz. prevladujočega zaupanja izstopajo le strankarsko opredeljene preferenčne skupine (so volili 2011) desno-sredinskih strank (SDS, DLGV, SLS, NSI). Preferenti te skupine strank, ki predstavljajo slabo tretjino vzorca, do PR izražajo pretežno nezaupanje (48%) nad zaupanjem (26%), nasprotno temu pa preferenti levo-sredinskih strank PS, SD in SDS, Zares, TRS izrekajo PR visoko zaupanje (74%) in le malo jih je (7%), ki izrekajo nezaupanje.

Podobno sliko razkrije tudi vpogled v analizo izražanja zaupanja dosedanjemu predsedniku vlade B. Pahorju, le da je rezultat bolj »sploščen«. Deleža nezaupanja/zaupanja sta bolj izenačena. Med skupinami z najvišjim deležem nezaupanja izstopajo najmlajši (41%), študentje, dijaki (44%), neverni (30%), desno samoopredeljeni (35%), preferenti SDS (40%) itd. Z najvišjimi deleži zaupanja pa izstopajo respondenti iz skupine 61 in več (44%), samozaposleni (45%), levo samoopredeljeni (47%), preferenti SD (61%), DLGV (55%!) itd. Sicer pa se pri večini opazovanih skupin pokaže, da deleži respondentov, ki izražajo nezaupanje, presegajo deleže respondentov, ki izrekajo zaupanje.

V rang zaupanja se tokrat prvič z meritvijo nizko umešča novi predsednik vlade J. Janša. V izražanju zaupanja do njega prevlada nezaupanje (51%) nad zaupanjem (24%). Med skupinami, ki izstopajo s povečanim deležem nezaupanja, so: najmlajši (do 30 let: 58%), višje in visoko izobraženi (62%), zaposleni v negospodarstvu (61%), brezposelni (68%), neverni (74%), levo opredeljeni (86%), preferenti DESUS (65%), SD (80%), PS (90%!) itd. Med skupinami, ki izstopajo z nadpovprečnim (24%) deležem izraženega zaupanja pa izstopajo

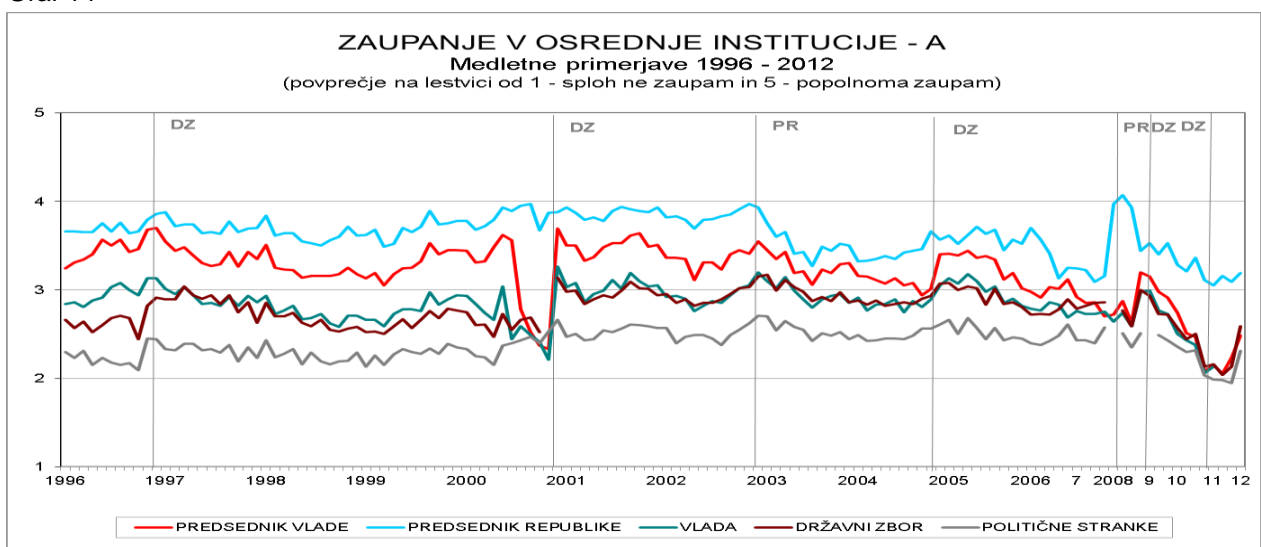
najstarejši respondenti (29%), z osnovno šolo (31%), samozaposleni (30%), podeželani (34%), desno opredeljeni (63%), preferenti SDS (75%), SLS (48%), DLGV (36%) itd.

Graf 13

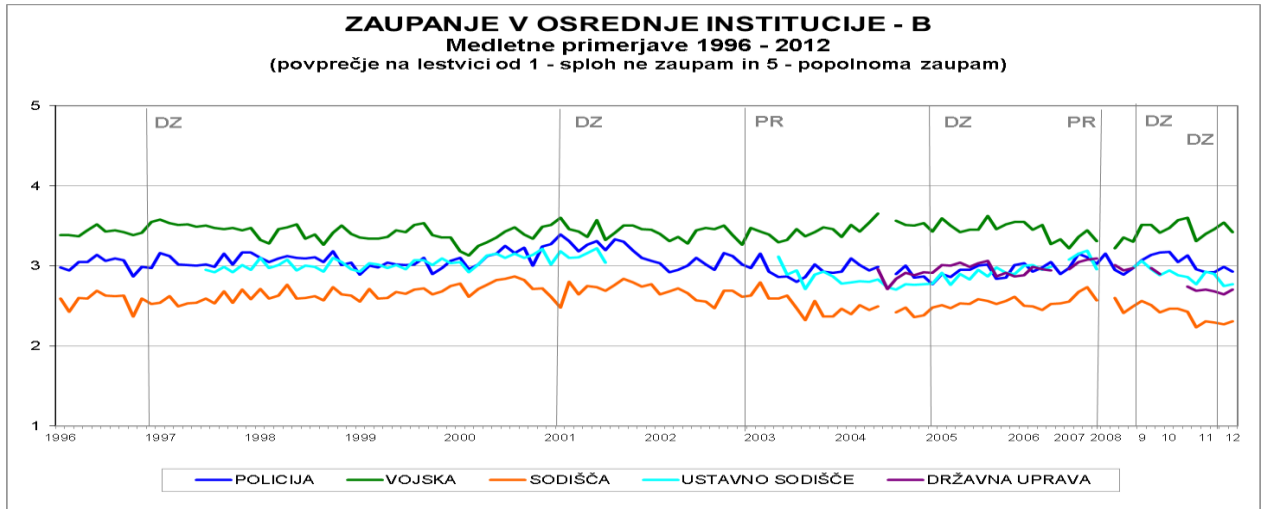

Podrobnejši vpogled v strukturno analizo za vse preostale opazovane institucije je mogoč z vstopom v datotečno bazo izvajalca raziskave oz. Arhiva družboslovnih podatkov FDV. V to poročilo vključujemo tudi grafične prikaze (grafi 14 do 18), ki ponujajo širšo medčasovno »retrospektivo« izražanja zaupanja v vse opazovane institucije. Posebej pa opozarjamo na prikaz v grafu 18, ki kaže na časovni potek izražanja ne-zaupanja v Banko Slovenije in evro. Opozarjamo na izrazit negativen trend v izražanju zaupanja v obe pomembni finančni ustanovi, kar glede na potek razreševanja evropske in slovenske finančne krize ni presenetljivo.

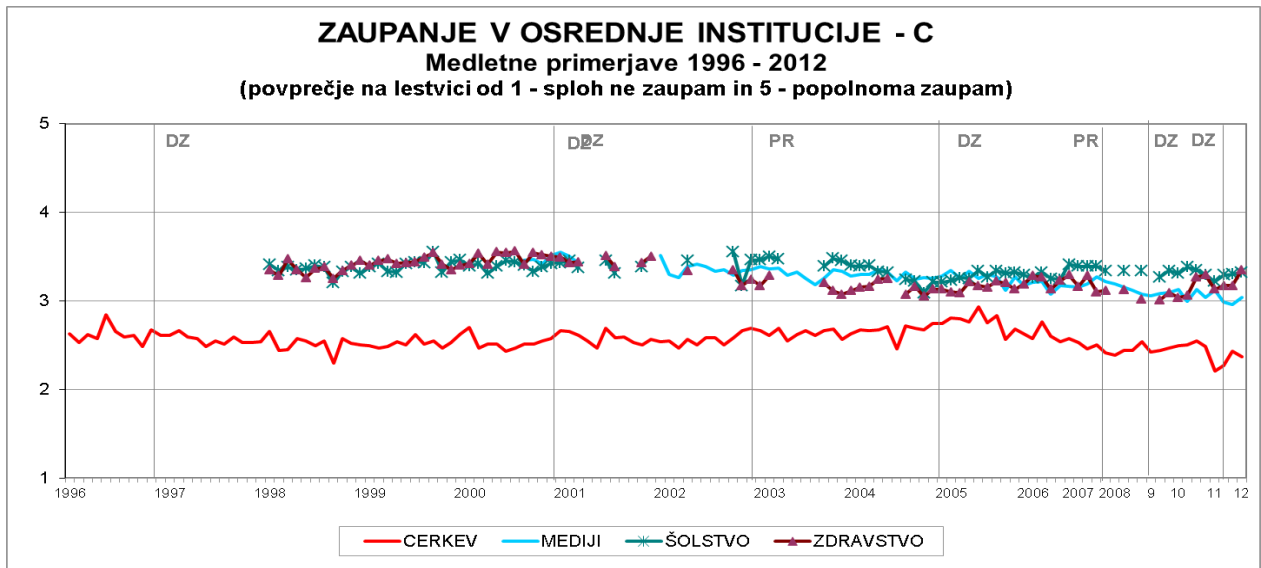
Graf 14

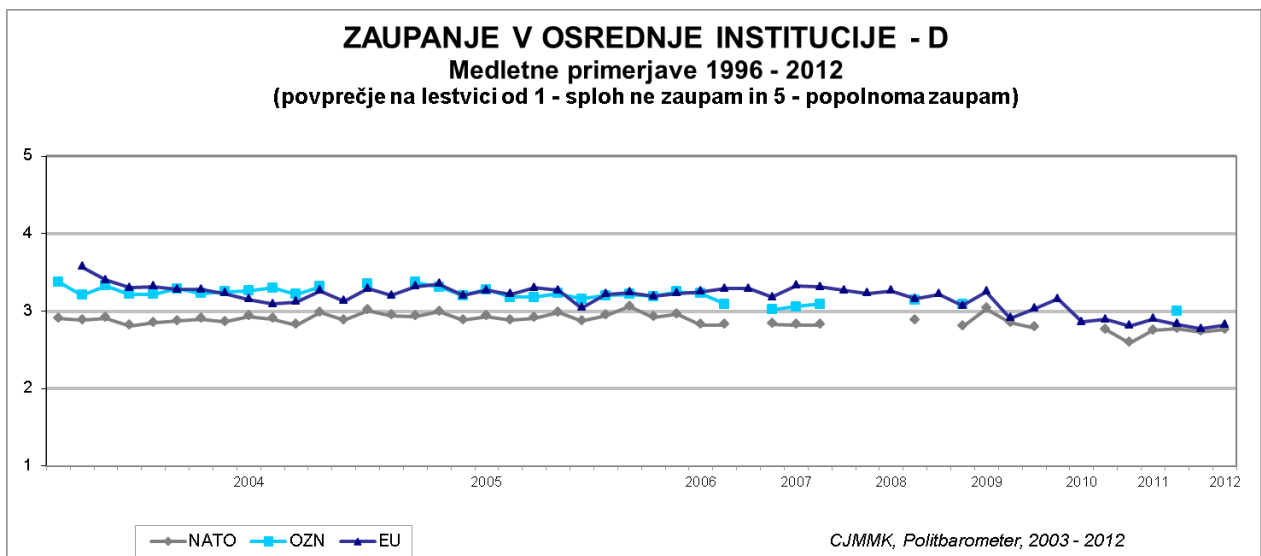
Graf 15

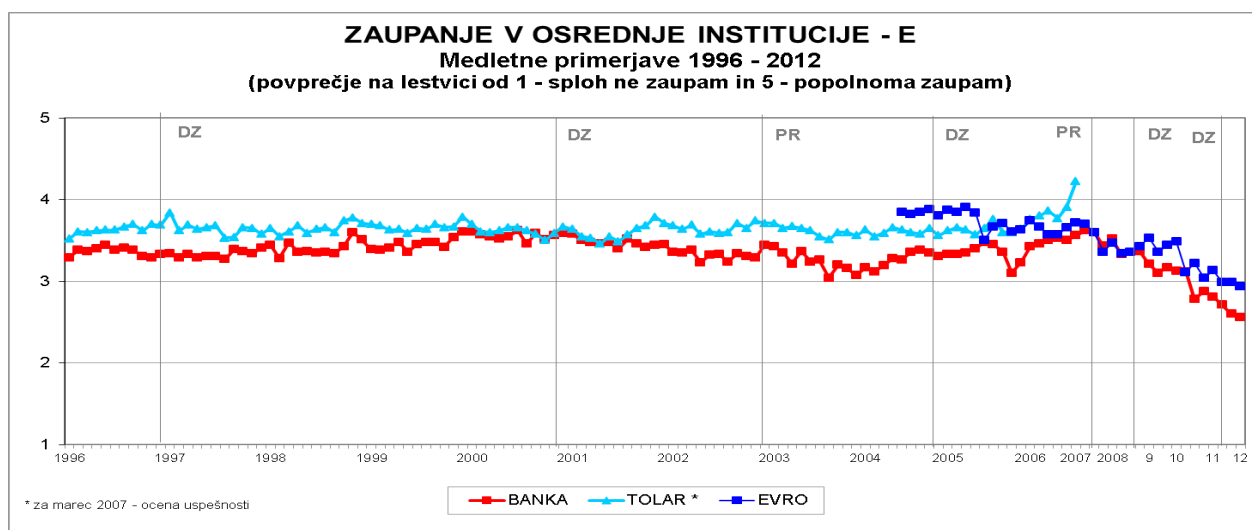
Graf 16

Graf 17

Graf 18

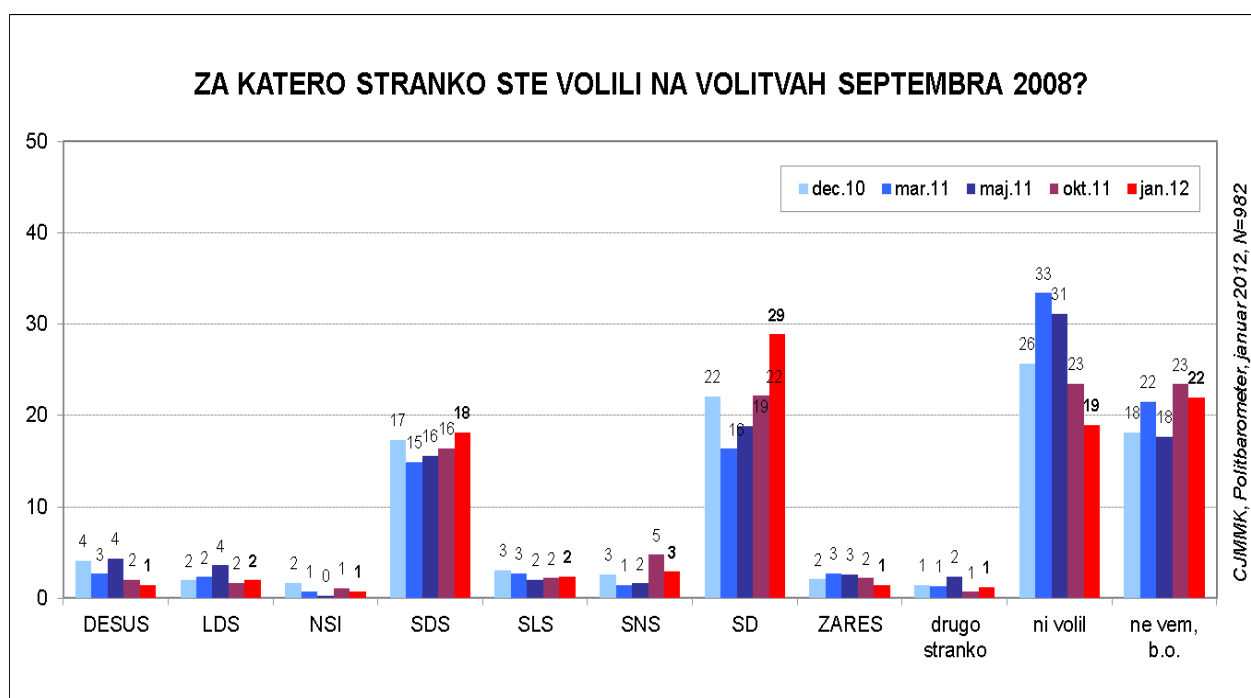
4. Strankarska opredeljevanja

V tem delu poročila so podane grafične predstavitve meritev opredeljevanja do strank (»bi volil«, »strankarske preference«) ter opredeljevanja na tzv. levo-desni lestvici.

V grafih 19 do 27 so prikazani rezultati meritev na vprašanja »volil sem 2008« (graf 19), »volil sem 2011« (graf 20), »bi šel na volitve« (graf 21), »bi volil« (grafa 22 in 23) in »strankarske preference« (grafi 24 – 27). Rezultati so prikazani v časovnem preseku (januar 2012) ter v krajši in daljši časovni retrospektivi.

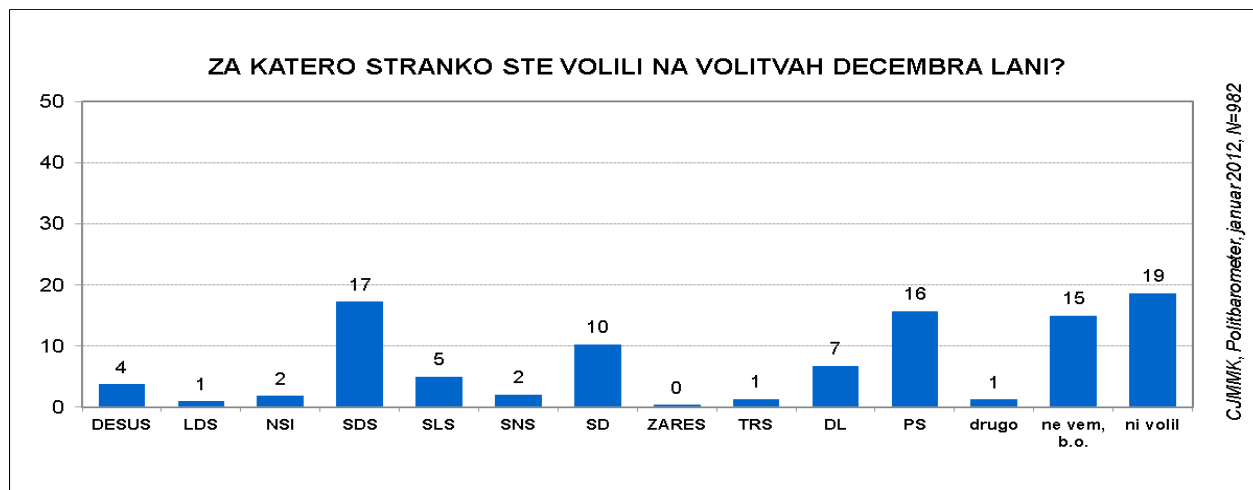
Glede na to, da smo v času med zadnjima dvema Politbarometrskima meritvama (oktober 2011–januar 2012) opravili dve eksperimentalni meritvi opredeljevanja do strank, bo celotno podatkovno gradivo iz tega obdobja, vključno z rezultati zadnje meritve, predmet posebne analize. Graf 19 ilustrira potek »projekcij« o volilnih ravnanjih na zadnjih rednih volitvah, leta 2008. Graf ilustrira »dinamiko« spominjanja na anketirančevo volilno ravnanje, ki je pod vplivom pravkar izvedenih se volitev. Vse meritve, opravljene v času december 2010 – januar 2012, ustrezajo konfiguraciji volilnih rezultatov. Očitne so poenostavitve oz. strnitve spomina; jasna je razpoznavna lastnih volilnih odločitev v obsegu levo-desno; razpoznani sta dve nosilni stranki SD in SDS in volilna neudeležba. S približevanjem volitev se aktivira spomin, kar se kaže v zmanjševanju deleža neopredeljenih odgovorov oz. navedb »ni volil«. Odgovori na to vprašanje lahko služijo kot indikacija za razkrivanje medblokovskih oz. medstrankarskih prehodov.

Graf 19

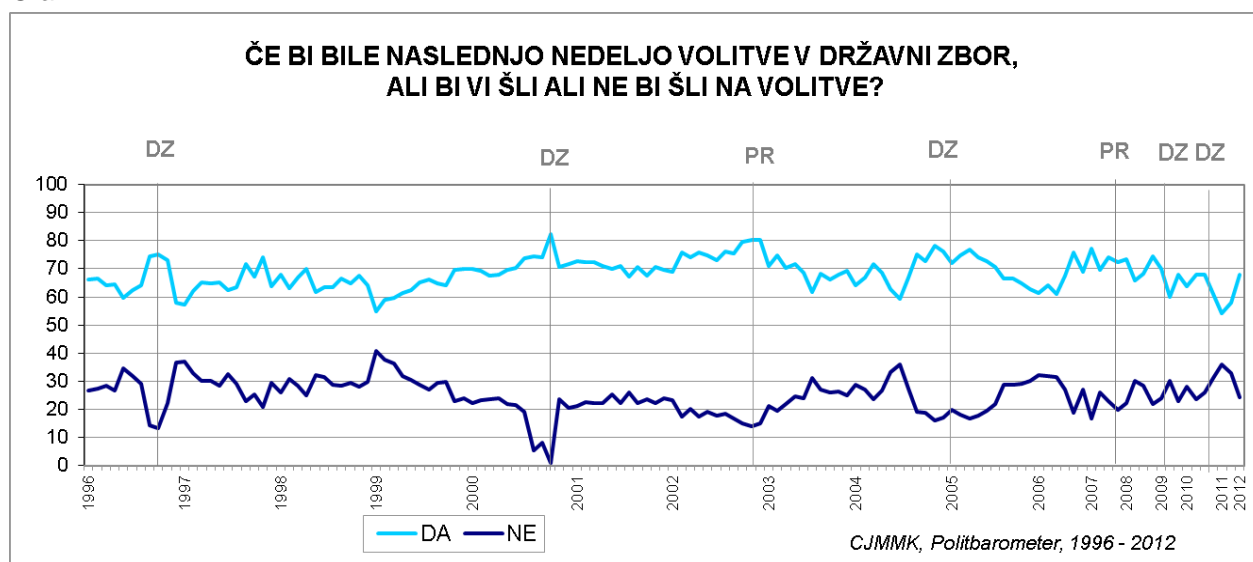
Graf 20 ilustrira izjave o volilnih ravnanjih decembra 2011. Tudi za ta niz podatkov velja, da ustreza osnovni konfiguraciji izida volitev. S tem vprašanjem pridobljeni podatki so koristni v analizi strankarskih prehodov pred, ob in po volitvah.

Graf 20

Graf 21 ilustrira dinamiko v »volilni pripravljenosti« respondentov skozi čas. Daljna retrospektiva jasno pokaže, da pripravljenost za volitve narašča s približevanjem volilnemu terminu. To velja za volilne cikle predhodnih mandatov, medtem ko je za obdobje pred volitvami 2011 značilen upad »volilne pripravljenosti«; ta izrazito naraste šele tik pred volitvami, torej znotraj obdobja volilne kampanje. Vtis je, da je k aktivaciji prispeval pojav dveh novih »personalnih« strank.

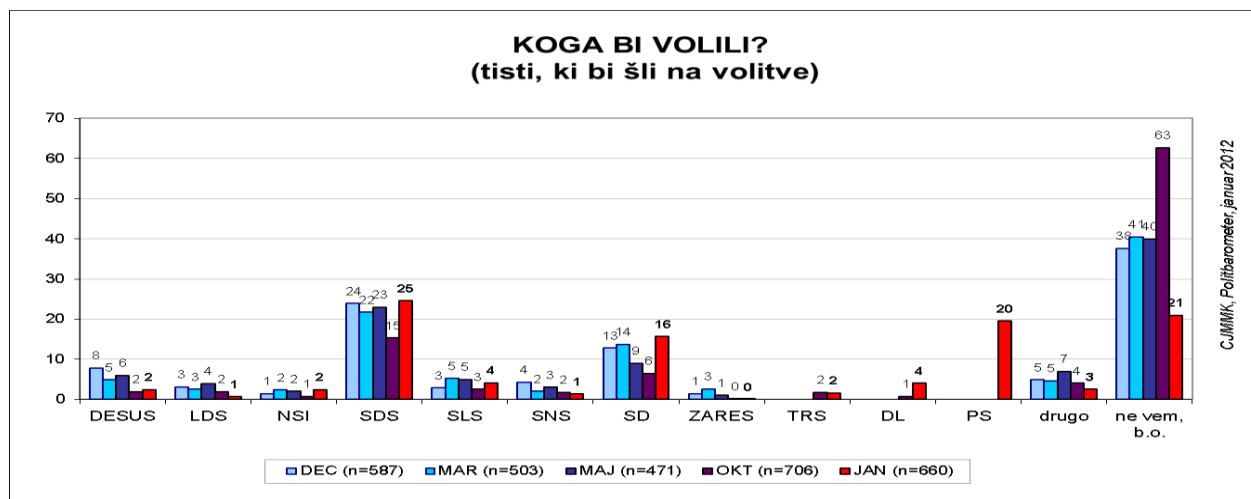
Graf 21

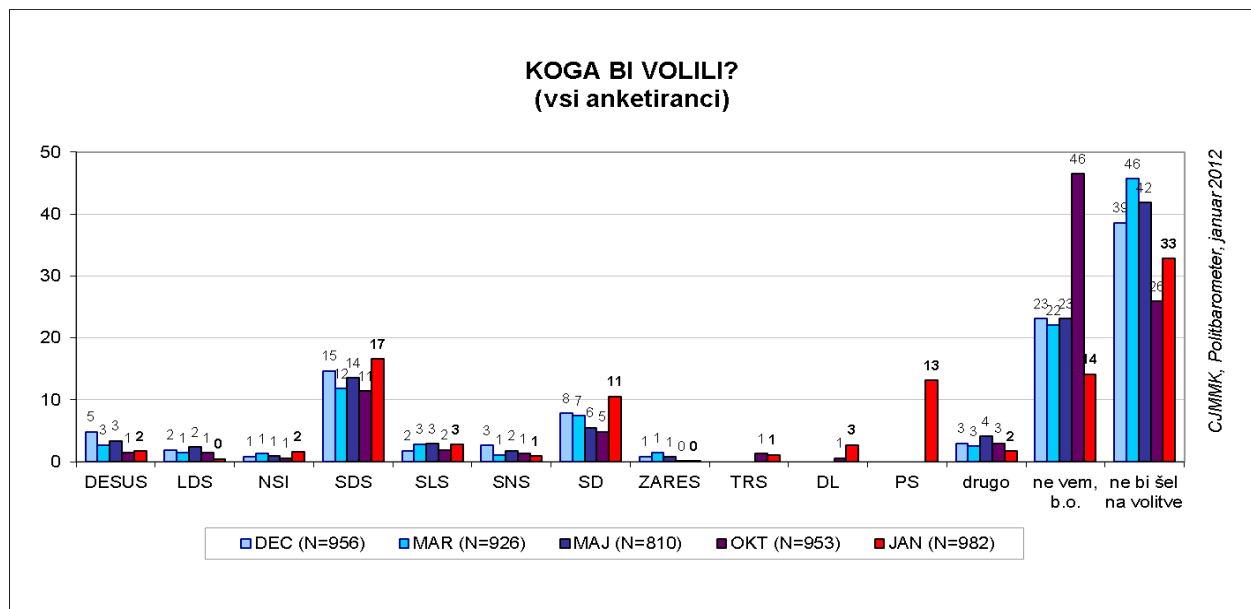
Grafa 22 in 23 ilustrirata odgovore na vprašanje »koga bi volil«. Vprašanja smo respondentom postavljali dober mesec in pol po volitvah. Predvsem je očiten visok delež strankarsko opredeljenih med »tistimi, ki bi šli na volitve«. Primerjava podatkov januar 2012 – oktober 2011 pokaže na visoko stopnjo neopredeljenosti volilnega telesa mesec in pol pred

volitvami – in visoko udeležbo na volitvah. Odločanje volivcev glede udeležbe in izbire je intenziviral potek volilne kampanje in še posebej pojav dveh personalnih strank. V grafu 23 so prikazane strankarske izbire znotraj celotnega vzorca. Predvsem je očitno, da je delež strankarsko opredeljenih na tej ravni v preseku oktober 2011 – januar 2012 – in pod vplivom volitev – močno narasel.

Graf 22

Graf 23

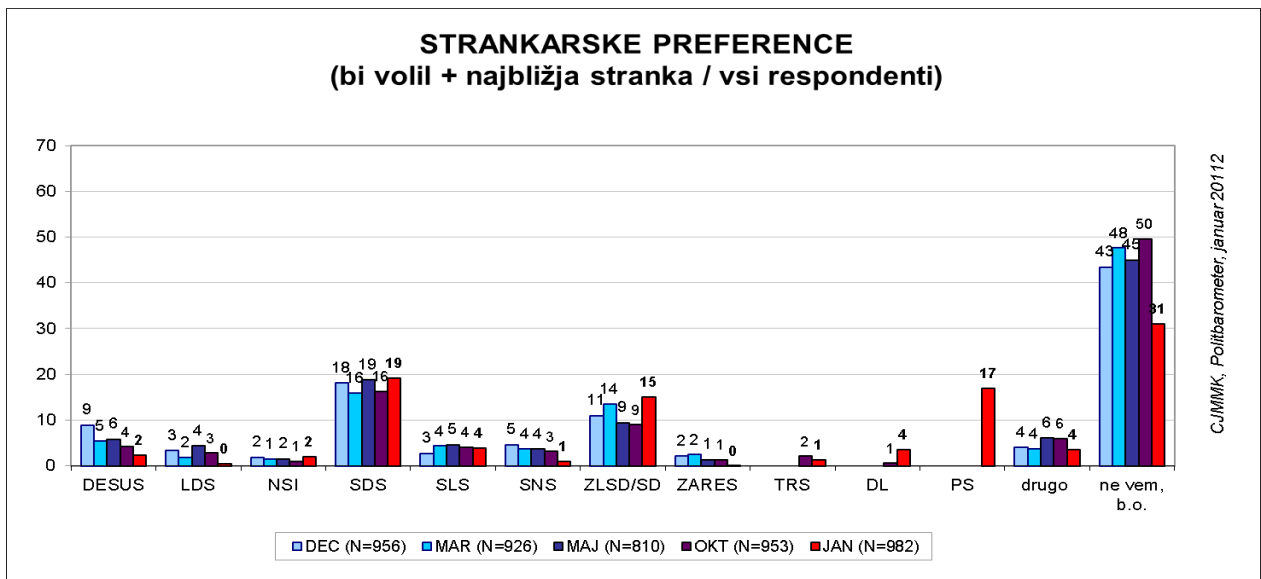

Pogled na strankarsko opredeljevanje v časovnem izseku oktober 2011 – januar 2012 dodatno ilustrirajo in poglobijo prikazi v grafih 24 do 27. Prikaz v grafu 24 ilustrira visoko stopnjo neopredeljenosti pred in visoko stopnjo opredeljenosti po volitvah, hkrati pa ta in predhodni graf ilustrirata pojav obeh personalnih strank, tako kot se uveljavljata v preferenčnem polju koncem januarja. Njuna umestitev samo deloma ustreza volilnemu izidu, saj PS s svojo preferenčno umestitvijo potrди volilni izid, DLGV pa ne. Trenutna uvrstitev DLGV

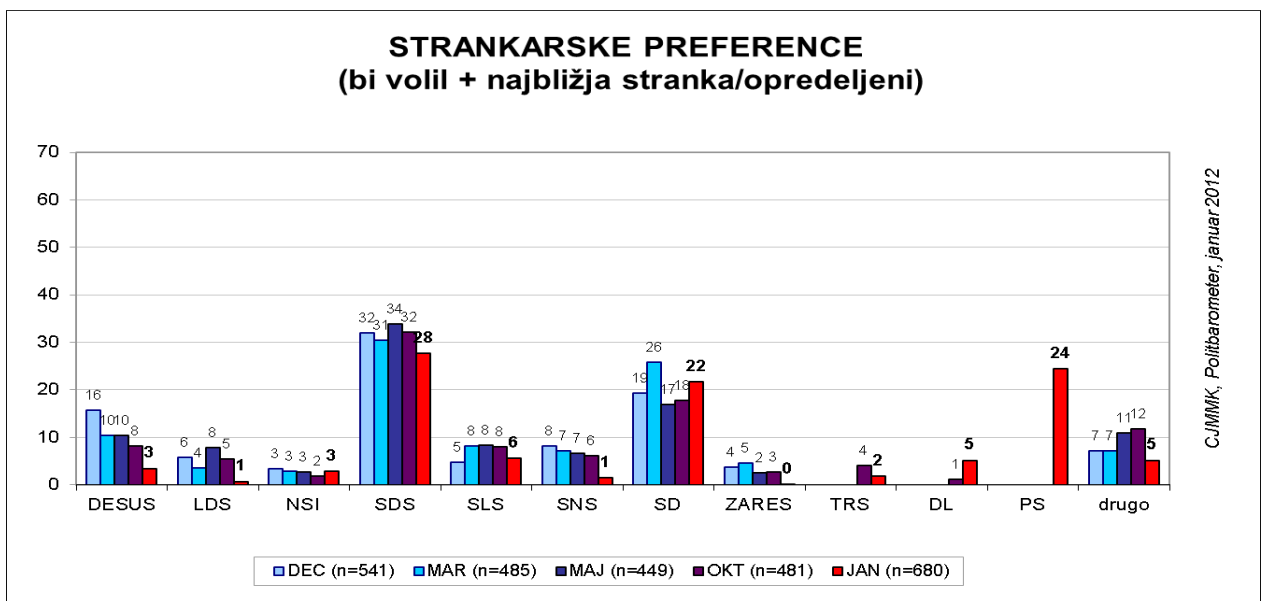

predstavlja zaključno stopnico v kaskadi preferenčnih podpor, ki jih je bila ta stranka deležna od ustanovitve do danes.

Graf 24

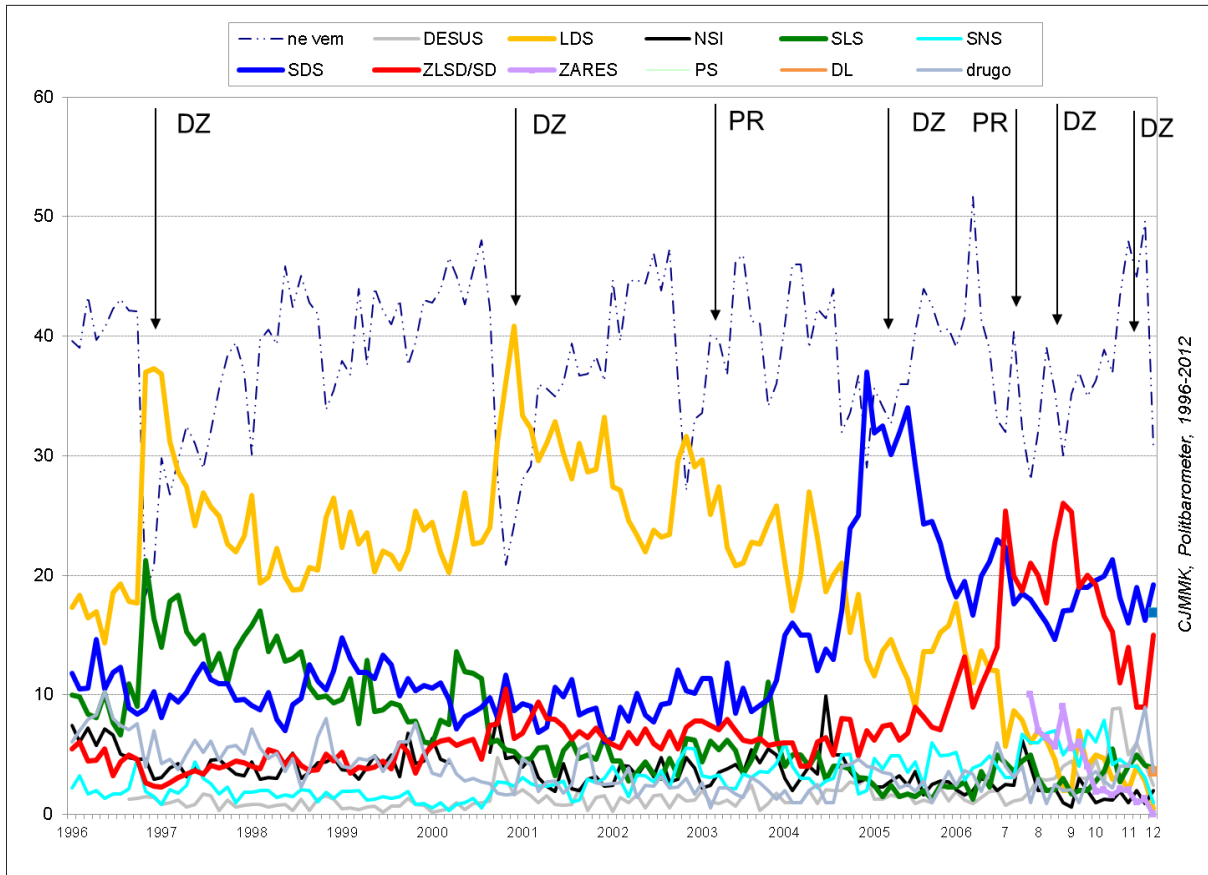

Graf 25

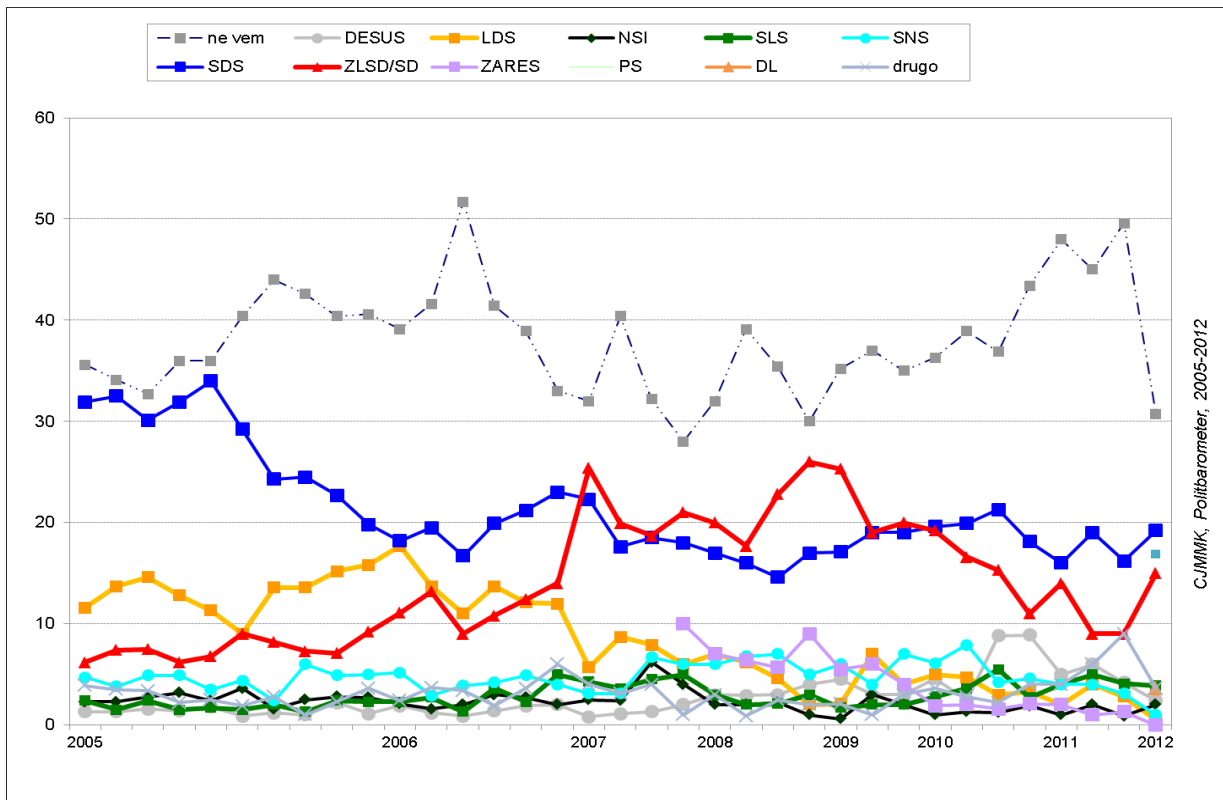

Grafa 26 in 27 ilustrata potek preferenčnega opredeljevanja v daljši (od 1996 dalje) in bližnji (od 2005 dalje) retrospektivi.

Graf 26 STRANKARSKE PREFERENCE 1996-2012

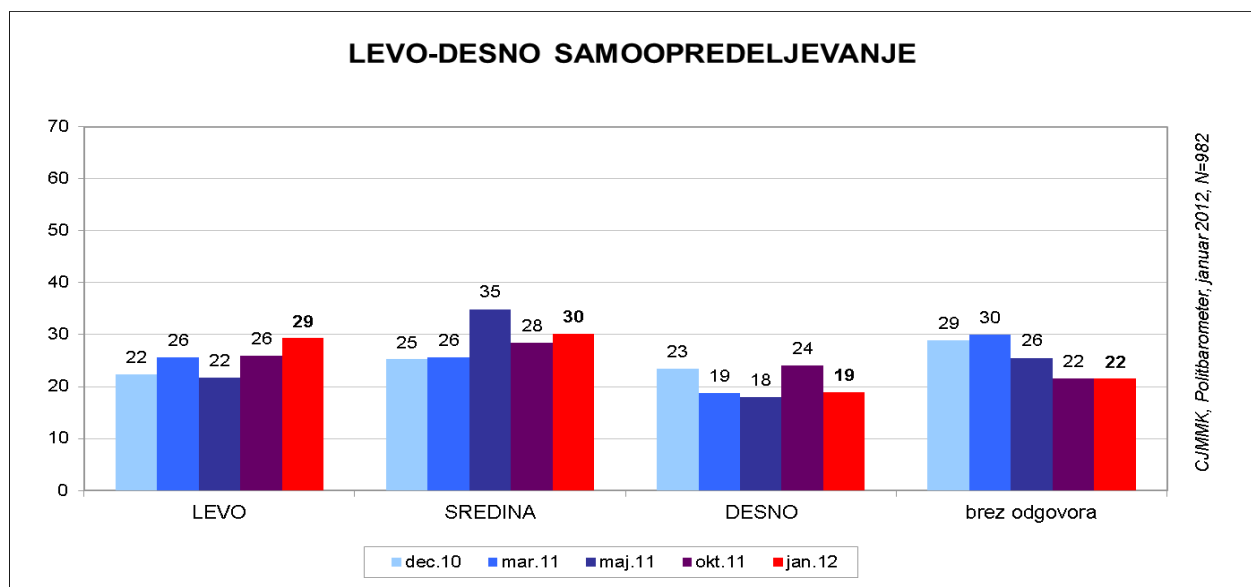

Graf 27 STRANKARSKE PREFERENCE 2005-2012

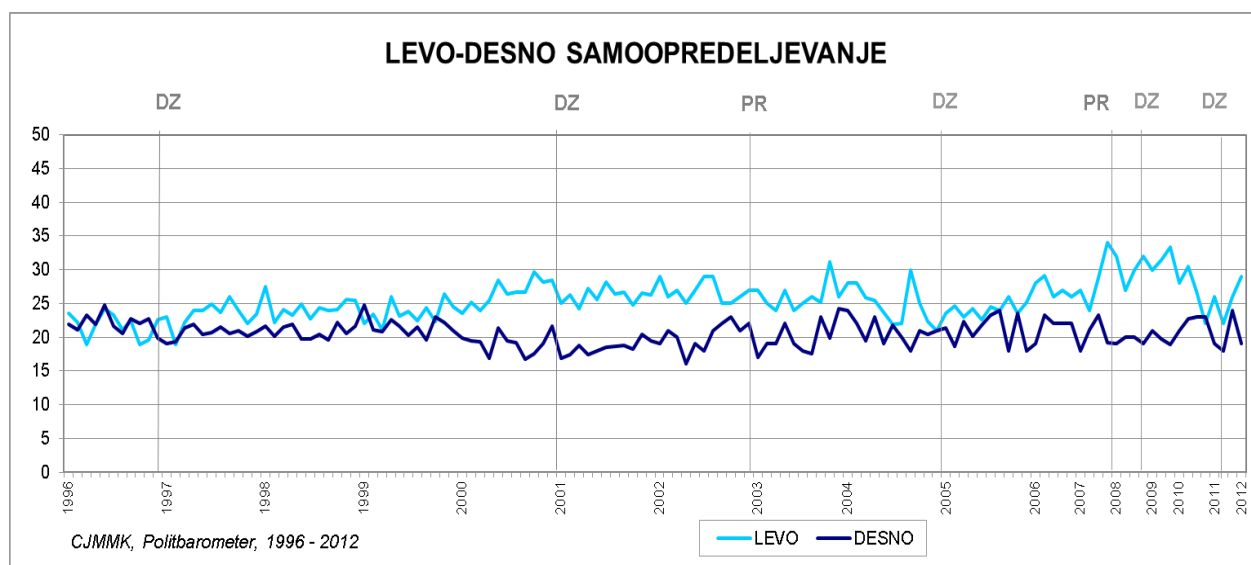

Grafa 28 in 29 ponujata rezultate meritev na osnovi levo-desne lestvice v bližnji in daljni retrospektivi. Primerjava aktualne (januar 2012) in zadnje predvolilne (oktober 2011) meritve pokaže manjša nihanja v razmerju levo-sredina-desno. Delež opredeljenih ostaja vseskozi visok, poveča se delež levo opredeljenih (iz 26% na 29%) in srednje opredeljenih (iz 28% na 30%) ter zniža delež desno opredeljenih (iz 24% na 19%). Meritve v lanskem letu pokažejo predvsem, da je pripravljenost za sredinsko opredeljevanje v začetnem obdobju nižje, v sredi lanskega leta pa tendenčno narašča (maj: 35%). Mandatno obdobje »levo-sredinske« vlade v primerjavi s predhodnim obdobjem označuje tendenčno zmanjševanje deleža levo samoopredeljenih, delno pa naraščanje desno samoopredeljenih. Trenutno stanje v razmerju levo-desno ustreza dolgoletnemu povprečju.

Graf 28

Graf 29

Vpogled v analizo pokaže, da se respondenti vseh starostnih skupin, še posebej pa najstarejši, opredeljujejo bolj levo kot desno. Med izobrazbenimi skupinami z izrazitejšo desno (23%) nad levo (21%) izstopa skupina z osnovno šolo, s pretežno levo (43%) in bistveno zmanjšano desno (13%) opredeljenostjo pa skupina višje in visoko izobraženih. Bolj levo kot v povprečju se opredeljujejo respondenti iz negospodarstva (33%-17%), upokojenci (32%-19%), študentje (31%-27%) in brezposelni (32%-13%), respondenti iz Ljubljane in Maribora (41%-10%), neverni anketiranci (50%-9%) ter preferenti SD (63%-2%), PS (66%-5%) itd. Več desno kot levo opredeljenih odkrijemo še med samozaposlenimi (24%-21%), med podeželani (24%-21%), med vernimi (26%-18%) in seveda med preferenti SDS (53%-3%), SLS (29%-6%) ipd.

Iz analize razberemo, da se večina respondentov, ki so oktobra 2008 volili leve stranke, umešča levo (54%) in deloma sredinsko (23%) ter le izjemoma desno (6%); respondenti, ki so tedaj volili desno-sredinske stranke, se pa umeščajo izrazito desno (52%) in sredinsko (35%) in le izjemoma levo (6%). Respondenti, ki so na zadnjih volitvah decembra lani volili levo-sredinske stranke, se umeščajo izrazito levo (61%) in deloma sredinsko (23%) in le izjemoma desno (4%); tisti, ki so se opredeljevali za desno-sredinske stranke, pa se umeščajo pretežno desno (42%), sredinsko (37%) in v manjši meri levo (10%). Glede na prevladujočo usmerjenost tako lahko stranki PS in SD označimo kot levi stranki, stranke SDS, DL, SLS in še posebej NSI pa kot desne stranke.

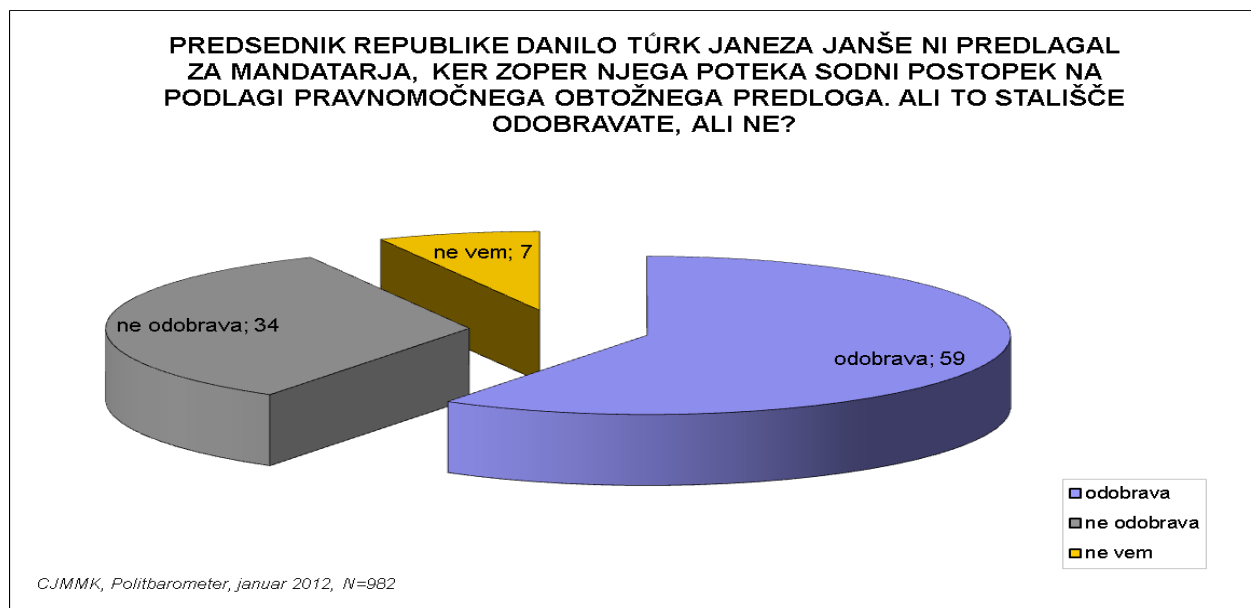
5. Aktualna vprašanja

(1) V tem okviru smo glede na potek konstituiranja Državnega zbora, volitev mandatarja in konstituiranjem vlade postavili troje vprašanj: o odnosu do ravnanja Predsednika republike, ki J. Janše ni predlagal za mandatarja; o stališčih glede mandatarstva Z. Jankovića in J. Janše; o podpori izvolitve J. Janše za predsednika vlade. Rezultati teh meritev so prikazani v grafih 30-32.

Ravnanje Predsednika republike, ki ni podal predloga za mandatarstvo J. Janše, odobrava velika večina (59%) respondentov. Analiza pokaže, da izraziteje kot v povprečju, odločitev Predsednika republike odobravajo najmlajši (62%), višje in visoko izobraženi (65%), študentje in dijaki (66%), zaposleni v negospodarstvu (64%), levo opredeljeni (85%), strankarsko neopredeljeni (65%) ter preferenti SD (80%), PS (92%) itd. Zavračanje (neodobravanje) ravnanja Predsednika republike pa bolj kot v povprečju (34%) izstopa med podeželani (45%), samozaposlenimi (43%), desno opredeljenimi (72%) ter med preferenti SDS (75%), SLS (61%), DLGV (65%) itd.

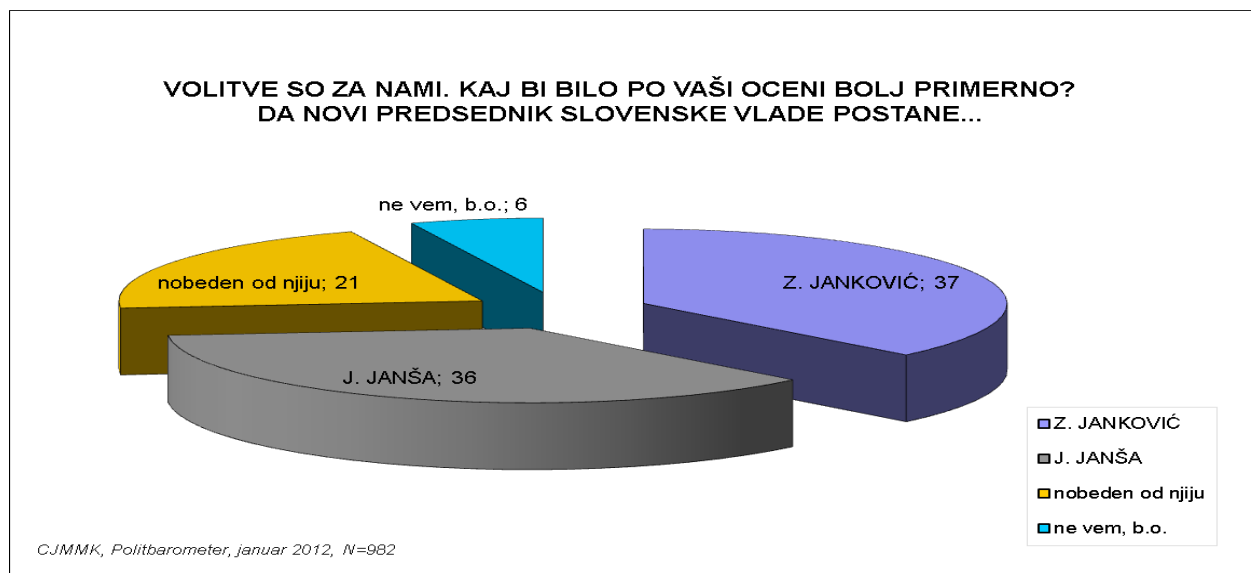
Povzeto povedano se preferenti levo-sredinskih strank v veliki večini (86%) pridružujejo stališču Predsednika republike in le 13% jih njegovega ravnanja ne odobrava; preferenti desno-sredinskih strank pa v značilni večini (63%) ravnanja Predsednika republike ne odobravajo, značilna tretjina vseh (31%) pa izreka odobravanje njegovega ravnanja. V skupini, ki združuje preferente DESUS, SNS in drugih nepoimenovanih strank, pa prav tako močno prevlada odobravanje (76%) nad neodobravanjem (22%).

Graf 30

K presoji o tem, kdo bi glede na iztek volitev moral postati (bi bilo primerno) predsednik slovenske vlade, prispevajo odgovori na vprašanje ki je prikazano v vprašanju 31. Vzorec se razdeli nekako na tri dele: dobra tretjina (37%) navaja Jankovića, dobra tretjina (36%) J. Janšo, preostali pa odgovarjajo, da »nobeden od njiju« (21%) oz. ostajajo neopredeljeni (6%). Za Jankovića se izraziteje kot v povprečju opredeljujejo najmlajši (44%), brezposelni (56%), anketiranci iz Ljubljane in Maribora (55%), neverni (52%), levo samoopredeljeni (65%) in še posebej preferenti SD (56%) in PS (91%). Za Janšo kot predsednika vlade pa se izraziteje kot v povprečju (36%) izrekajo poklicno izobraženi (47%), upokojenci (42%), študenti (47%), podeželani (48%), verni (48%), desno opredeljeni (81%) ter preferenti SDS (91%), SLS (64%), NSI (88%) ter DLGV (63%). Med volivci levih strank ob zadnjih volitvah se za Jankovića odloča 72%, za Janšo pa 9% vseh; med volivci desnih strank pa se za Janšo odloča 74%, za Jankovića pa 9%. Med volivci DESUS, SNS idr. se večji del (42%) izreka za Jankovića, značilno manjši (23%) pa za Janšo itd.

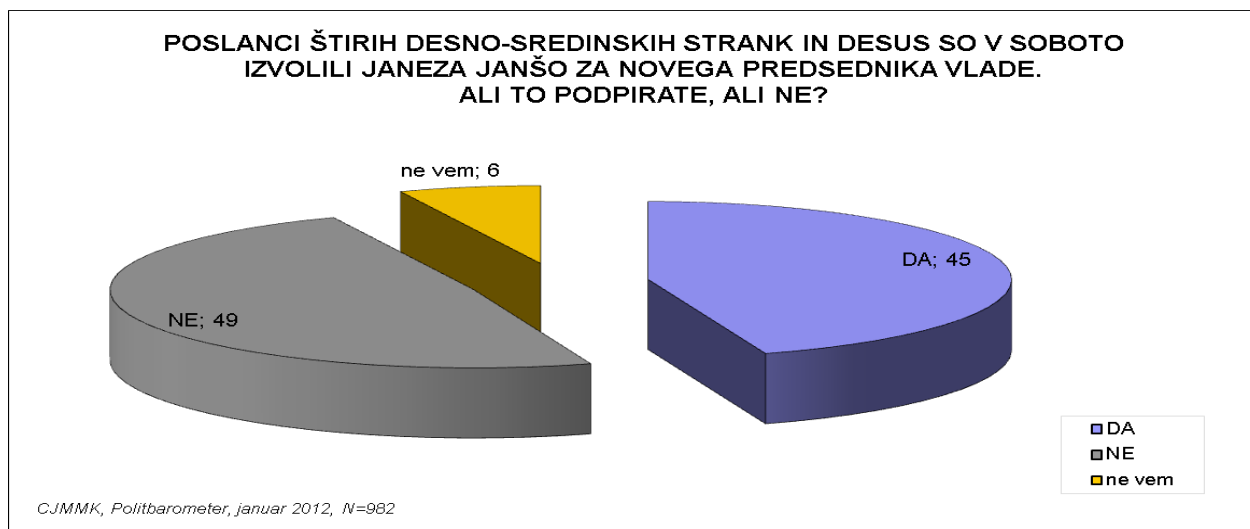
Graf 31

V tretjem vprašanju, ki zadeva vprašanje mandatarstva, pa smo ugotavljali podporo ob imenovanju J. Janše za predsednika vlade (graf 32). Respondenti se razdelijo nekako na pol: večji del (49%) jih izvolitve na odobrava, nekaj manjši del (45%) odobrava, preostali (6%) pa ostanejo neopredeljeni. Odobravanje izraziteje kot v povprečju izstopa med anketiranci iz naslednjih skupin: najstarejši (49%), le z osnovno (48%) in poklicno (53%) izobrazbo, študentje, dijaki (56%), podeželani (57%), verni (56%), desno opredeljeni (88%) ter preferenti SDS (96%), SLS (78%), NSI (86%), DLGV (67%) itd. Več zavračanja kot v povprečju (49%) pa se kaže med najmlajšimi (53%), srednje (53%) ter višje in visoko (55%) izobraženimi, brezposelnimi (67%), samozaposlenimi (55%), respondenti iz večjih mest (59%) ter Ljubljane in Maribora (66%), med nevernimi (69%), med levo opredeljenimi (78%), strankarsko neopredeljenimi (52%) ter med preferenti DESUS (53%), SD (71%) in PS (92%). Strnjen pogled pokaže, da volivci (december 2011) desno-sredinskih strank močno (78%) podpirajo izvolitev J. Janše, hkrati pa je med njimi šestina (16%) takih, ki njegovo izvolitev zavračajo.

Med volivci levo-sredinskih strank močno prevlada (81%) zavračanje izvolitve J. Janše, šestina vseh (16%) pa to odobrava itd.

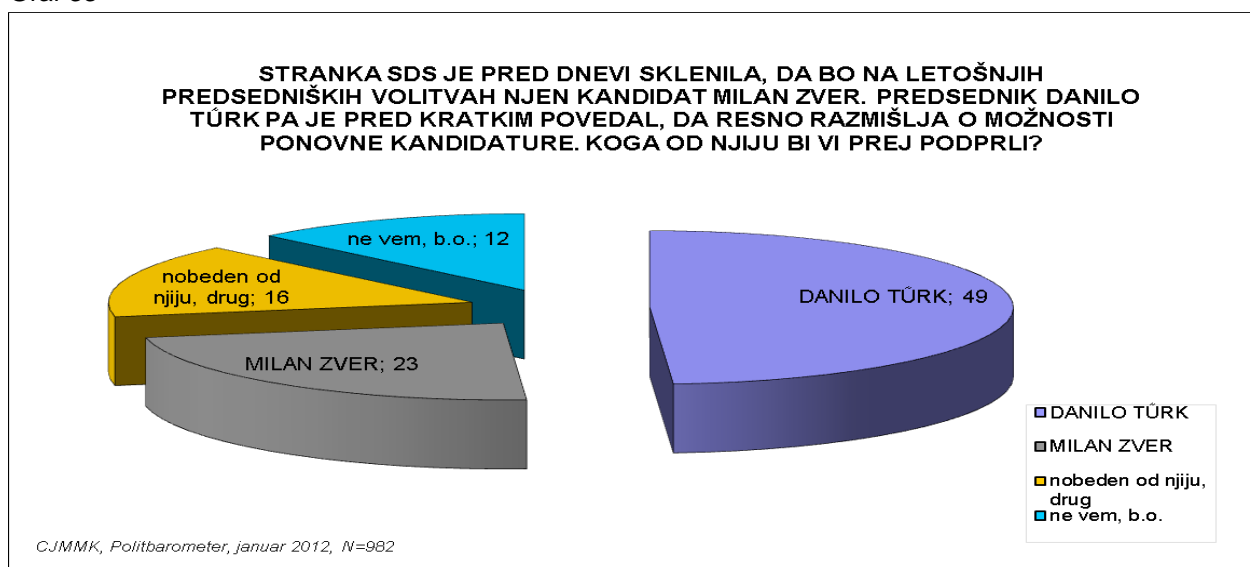
Graf 32

(2) Glede na to, da je Slovenska demokratska stranka nedavno sporočila javnosti, da bo njen kandidat na letošnjih predsedniških volitvah Milan Zver, Predsednik republike Danilo Türk pa je izjavil, da resno razmišlja o novi kandidaturi, smo anketirance povprašali, koga od njiju bi prej podprli, ali Zvera ali Türka. Rezultat meritve je prikazan v grafu 33.

Pokaže se, da kot prevladujoča izstopa podpora Türku (49%), podpora Zveru je sicer izrazita (23%), a za Türkovo močno zaostaja.

Graf 33

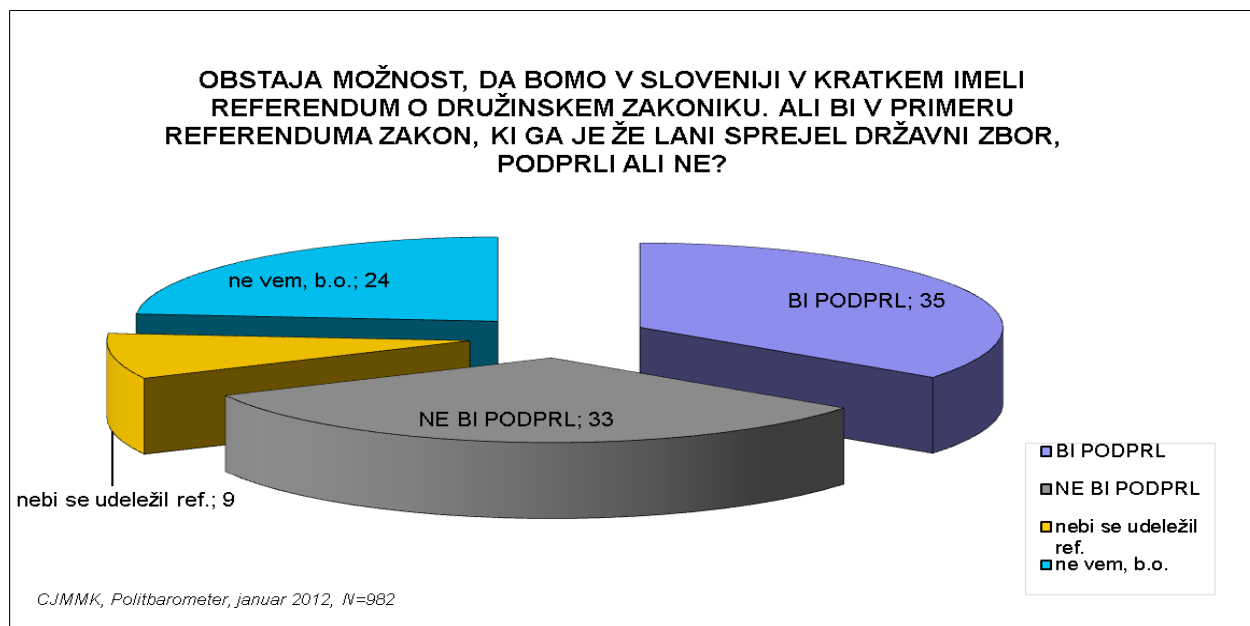

Analiza pokaže, da Türkovo izvolitev za predsednika republike močnejše kot v povprečju (49%) podpirajo srednje (52%) ter višje in visoko (57%) izobraženi, zaposleni v gospodarstvu (52%) in samozaposleni (69%), prebivalci večjih mest (55%), še posebej Ljubljane in

Maribora (70%), levo opredeljeni (84%) ter preferenti SD (75%), PS (90%) itd. Milan Zver pa je več podpore kot v povprečju (23%) deležen v skupinah poklicno šolanih (30%), med upokojenci (27%), podeželani in med vernimi (32%), desno opredeljenimi (61%) ter med preferenti SDS (59%), SLS (43%) in NSI (81%). Strnitev podpornikov levo oz. desno-sredinskih strank ob zadnjih volitvah jasno kaže, da je med strankarsko neopredeljenimi ali »nevolivci« prednost Türka nekako na ravni povprečij (40% : 14%; 41% : 19%). Med preferenti levo-sredinskih strank izrazito izstopi podpora Türku (82% - 6%), med preferenti desno-sredinskih strank izstopa podpora Zveru (49%), vendar manj izrazito ob hkratni vidni podpori (27%) Türku. Tudi skupina DESUS, SNS idr. izrazito podpira Türka (57%) pred Zverom (13%) itd.

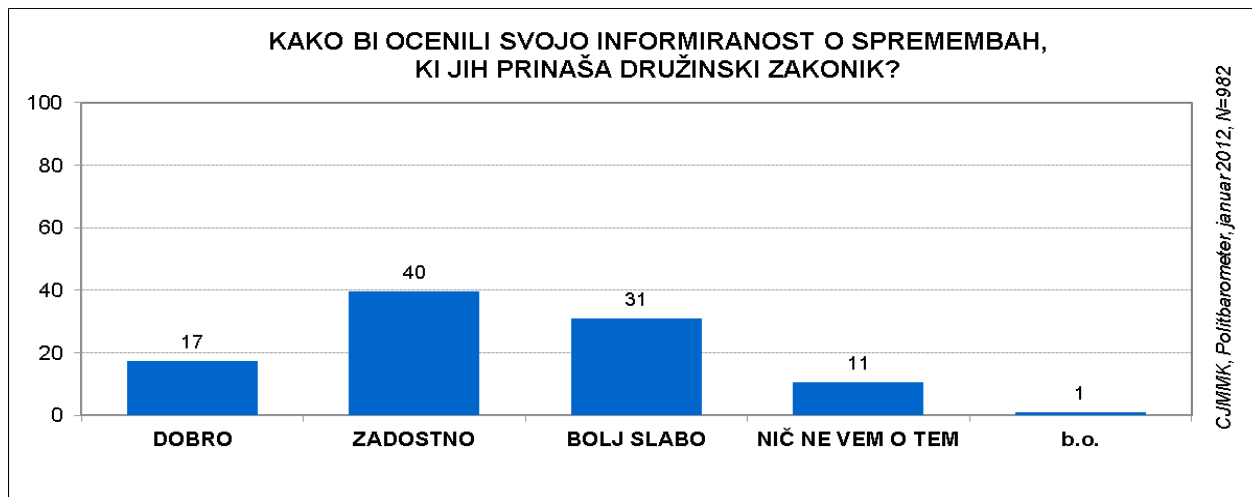
(3) Na željo sofinancerja CRP smo v tokratno meritev vključili štiri vprašanja v zvezi z bližnjim referendumom o družinskem zakoniku. Povprašali smo o informiranosti o problemu, o pripravljenosti na udeležbo na referendumu, o trdnosti odločitve ter o podpori oz. zavračanju družinskega zakona. Rezultati meritve so prikazani v grafih 34–37.

Graf 34

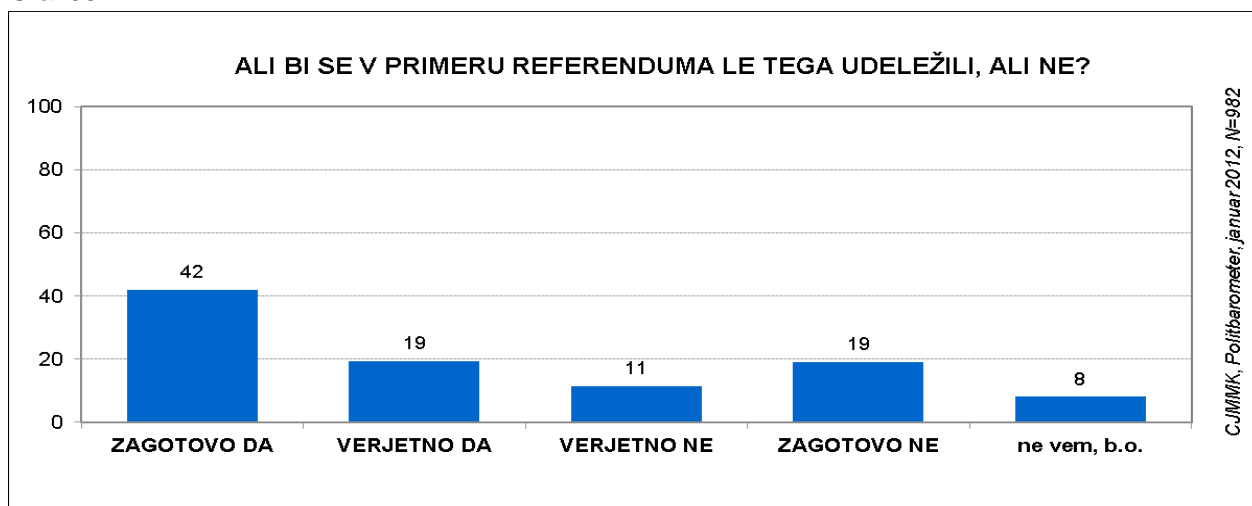

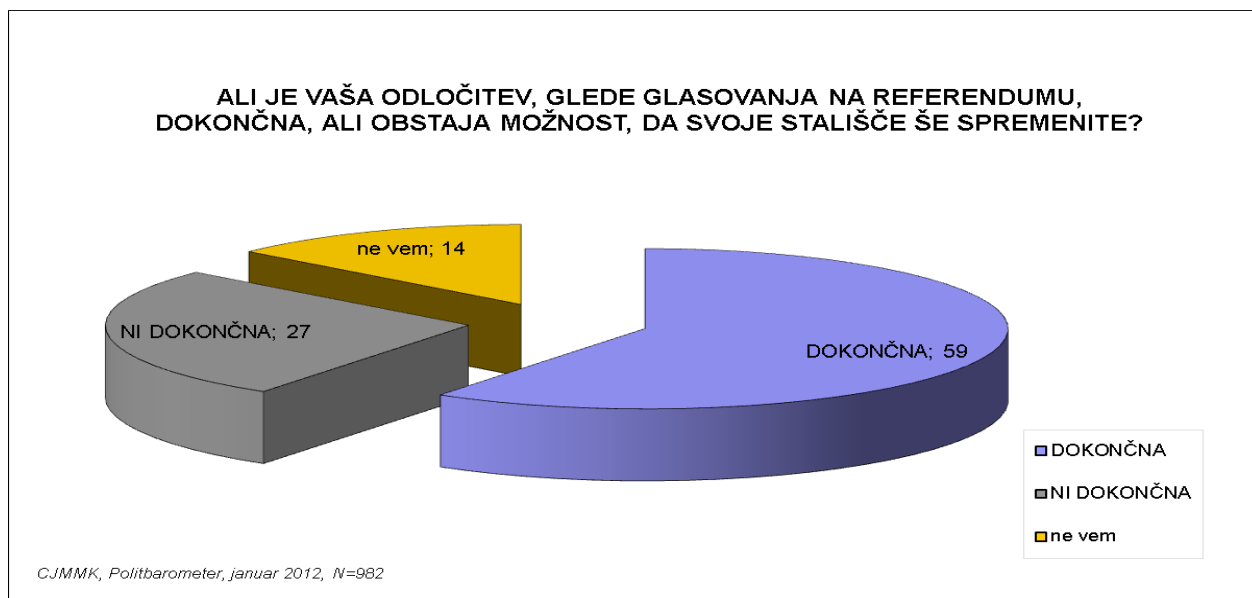
Graf 35

Graf 36

Graf 37

Analiza pokaže na značilna opredeljevanja za ali proti družinskemu zakoniku. Če je na sumarni ravni podpornikov dobra tretjina (35%) in nepodpornikov tretjina (33%), ostali so neopredeljeni, pa to razmerje v posameznih skupinah bolj ali manj izrazito zaniha. V prid zakoniku se izraziteje opredeljujejo srednje (39%) ter višje in visoko (50%) izobraženi, samozaposleni (54%), brezposelni (38%), prebivalci manjših in večjih mest (40%), neverni (44%), levo opredeljeni (54%), preferenti SD (49%) in PS (46%) itd. Z nadpovprečnimi (33%) deleži zavračanja zakonika pa izstopajo osnovno šolani (40%), študentje, dijaki (43%), podeželani (37%), desno opredeljeni (48%), pa tudi preferenti NSI (60%), SDS (45%). Ob tem je zanimivo, da se preferenti SLS opredeljujejo bolj za zakon (38%) kot proti njemu (21%), preferenti DESUS pa bolj proti zakonu (34%) kot za zakon (29%). Velika skupina strankarsko neopredeljenih pa se opredeljuje bolj za zakon (31%) kot proti njemu (28%). Zanimivo ob tem je, da se med vernimi za podpori zakonu odloča skoraj enak delež (32%) kot proti njemu (35%) itd.

Na osnovi dodatnih vprašanj o udeležbi na referendumu, o informiranosti o referendumu ter o trdnosti odločitve je bila izdelana ocena, ki je prikazana v nadaljevanju.

N= 982

Če bi šli vsi na referendum (VSI opredeljeni pri tem vprašanju)

		%	N	68 % celotne populacije	(interval napake cca. +/- 4%)
Razmerje	BI podprl	52	344		
	NE bi podprl	48	320		

Če bi šli na referendum samo tisti, ki pravijo da gredo ZAGOTOVO

		%	N	37 % celotne populacije	(interval napake cca. +/- 5%)
Razmerje	BI podprl	57	208		
	NE bi podprl	43	154		

Če bi šli na referendum samo tisti, ki pravijo da gredo ZAGOTOVO in so pri tem vprašanju tudi DOKONČNO opredeljeni

		%	N	28 % celotne populacije	(interval napake cca. +/- 6%)
Razmerje	BI podprl	58	159		
	NE bi podprl	42	117		

Primarna delitev glede podpore pokaže razmerje 52/48 v korist podpore, torej blago prevlado podpore. Ta je na tej ravni premalo izrazita, da bi lahko sklepali na uspeh na samem referendumu. Tisto, kar se vidi v iz podatkov v nadaljnjem cepljenju populacije, je bolj pomembno. Podatki kažejo, da se s filtriranjem populacije glede na opredeljenost in odločenost za glasovanje, razmerje glede izida opazno premika v smeri podpore na referendumu. Bolj ko izbiramo odločene in opredeljene, bolj gre razmerje v korist podpore. Pomeni, da so na referendum bolj odločeni iti tisti, ki bi zakon tudi podprli. To je dobra osnova za razmislek, da je referendum vendarle možno dobiti. Na koncu je razlika v korist podpore večja kot je interval statistične napake. Tisto, kar stvar pušča bolj negotovo, je predvsem dejstvo, da v luči novonastalih političnih razmerij ni povsem jasno, kako se bodo do teh vprašanj opredelile politične stranke – v smislu nagovarjanja svoje baze. Vprašanje je predvsem pri DESUS-u in DLGV (kjer stranka sicer izreka podporo, ne pa tudi njena volilna baza – tako vsaj kažejo podatki). Druga dilema glede zanesljivosti ocene pa je vprašanje, koliko ljudi zares(!) vedo, kaj pomeni podpora in kaj nepodpora. Mislim da, če bo do referenduma prišlo, da se bo fronta še enkrat odprla in "preštevanje" po tistem bo dalo bolj zanesljivo sliko ocene o možnem izidu. Ne glede na vse pa podatki vendarle dajejo optimistično izhodišče.